

Klimatfärdplan mot nollutsläpp

BANKBRANSCHENS RAMVERK
FÖR KLIMATOMSTÄLLNING

Svenska **Bank**föreningen
Swedish Bankers' Association

Om Svenska Bankföreningen

Svenska Bankföreningen är en branschorganisation som idag har 31 medlemsbanker med verksamhet i Sverige. Medlemsbankerna utgör tillsammans fyra femtedelar av den svenska bankmarknaden. Vi arbetar för en sund utveckling av det svenska bankväsendet, till nytta för bankernas kunder och samhället i stort. Vårt mål är att den svenska banksektorn ska vara kundvänlig, stabil, effektiv och säker. Vi har ett särskilt fokus på aktiviteter som främjar innovation och digitala lösningar i den finansiella sektorn.

Bankföreningen företräder bankerna i många bankgemensamma frågor. En viktig uppgift är att bidra till att regelverk och ramverk understödjer bankernas roll för tillväxt och välfärd i samhället. Bankföreningen för regelbunden dialog med beslutsfattare i riksdag och regering samt med myndigheter som Riksbanken och Finansinspektionen. Experterna deltar ofta som sakkunniga i statliga utredningar och kommittéer. Föreningen är även aktiv på europeisk nivå genom den Europeiska Bankföreningen (EBF) och i nära samverkan med de nordiska och baltiska bankföreningarna.

Medlemmar är banker samt finansbolag och bostadsinstitut som ingår i bankkoncernerna. Även filialer till utländska banker som är verksamma i Sverige ingår i Bankföreningen. Se mer information på www.swedishbankers.se.

Förord

Kan Sverige med bara någon tusendel av världens totala koldioxidutsläpp göra skillnad för att bromsa den globala temperaturökningen?
Och kan bankerna göra någon skillnad för Sveriges klimatarbete?
Vårt svar på båda frågorna är ja.

I en globaliserad värld färdas goda idéer och effektiva lösningar snabbt. Sverige som nation är på god väg att bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer. På vägen dit kommer bankerna att spela en central roll.

Sunda investeringar, understödda av bankerna, kan få företag med stora utsläpp att ställa om till fossilfritt utan att förlora i konkurrenskraft. Innovationer och entreprenörskap kan öka resurseffektiviteten i samhället. En sådan resa kan inspirera både europeiska grannländer och tillväxtländer i helt andra delar av världen. På så vis kan Sverige spela en global roll i klimatomställningen och färdplanen till fossilfritt kan bli vår nästa stora exportframgång.

Tempot i näringslivets klimatomställning är redan högt. Många branscher, inte minst i industrin, har presenterat färdplaner för att reducera sina utsläpp av växthusgaser. Vi välkomnar dessa och vill med åtgärderna som presenteras i denna färdplan säkra att finansieringsfrågor inte ska utgöra ett hinder, utan underlätta, för näringslivets klimatomställning.

Det var mot den bakgrunden som Svenska Bankföreningen inledde arbetet med att ta fram en gemensam klimatfärdplan för bankbranschen. När bankernas färdplan för att bidra till att Sverige ska nå målet om nettoutsläpp nu sätts på slutet på början till ett omfattande arbete där bankerna kommer att integrera klimataspekter i hela sin kärnverksamhet.

Under arbetets gång har flertalet medarbetare på bankerna och Bankföreningen involverats men också experter från andra branscher, forskare, klimatkonserter, myndighetspersoner och politiker. Ett särskilt Hållbarhetsråd, bestående av medlemsbankers hållbarhetschefer, har väglett arbetet och en referensgrupp bestående av operativt ansvariga på bankerna från olika affärsområden har arbetat aktivt med rapporten. Konsultbolaget Material Economics har bistått med ett gediget förarbete och expertstöd vid framtagandet av rapporten. Jag vill rikta ett stort tack till alla er som hjälpt till!

Klimatfärdplanen är fastställd av både Bankföreningens styrelse och Bankforum, som är Bankföreningens plattform för de mindre och medelstora bankerna. Bankföreningens samtliga medlemmar står aktivt bakom färdplanen.

Nu börjar resan!

Hans Lindberg

Sammanfattning

Samhället står inför betydande utmaningar för att minska utsläppen i tillräcklig takt för att nå klimatmålen och därmed undvika de omfattande kostnader en hög global medeltemperaturökning innebär. Ansvaret vilar främst på det politiska systemet men det finansiella systemet har både ansvar, förmåga och vilja att bidra med finansiering av klimatomställningen och att anpassa sin verksamhet till klimatrelaterade risker och möjligheter.

Bankbranschens roll i klimatomställningen är att stötta sina kunder i omställningen till hållbara lösningar och att integrera klimatrelaterade risker och möjligheter i bankens verksamhet och kreditgivning. Bankerna har i sig en relativt liten direkt påverkan på miljö och klimat. Branschen kan framförallt medverka till att finansiera klimatomställningen genom att bidra till att allokera om kapitalflöden till koldioxidsnål verksamhet.

Bankernas kärnverksamhet anpassas redan efter klimataspekter. Bankerna i Sverige arbetar sedan flera år med att anpassa både sin rådgivning, kreditgivning och sina sparprodukter för att stötta projekt med hög klimatnytta och korrekt prissätta högre risk i form av negativa klimateffekter i projekt.

Sveriges klimatmål om netto-noll utsläpp år 2045 innebär stora krav på omställning. Bankerna vill med denna färdplan bidra till att finansieringsfrågor inte ska utgöra ett hinder, utan en påskyndare, för att nå klimatmålet.

Syftet med färdplanen är att komplettera bankernas befintliga arbete med att integrera klimataspekter i sin affärsverksamhet genom nedanstående:

Bankföreningen ansluter sig själv som stödjande organisation till PRB, Principles for Responsible Banking och uppmanar de medlemmar som ännu inte gjort åtagandet att underteckna PRB.

FÖR ATT NÅ NETTO-NOLL UTSLÄPP HAR FÖLJANDE DELMÅL BESTÄMTS:

1

2021–2022: Bankerna identifierar sina individuellt mest betydande positiva och negativa effekter på samhället, ekonomin och miljön.

2

2021–2024: Bankerna åtar sig att mäta koldioxidavtrycket i sina relevanta finansierings- och investeringsaktiviteter för egna utsläpp och indirekta utsläpp (scope 1–3).

3

2023–2026: Bankerna säkerställer att strategier och målsättningar för den svenska verksamheten bidrar till att nå Sveriges beslutade mål om netto-noll utsläpp senast år 2045¹. Utifrån bankernas klimatrapporering i enlighet med PRB kommer Bankföreningen att löpande sammanställa och redovisa sektorns gemensamma väg mot klimatmålen.

För att kunna uppnå målen om netto-noll utsläpp behöver incitamenten och transparensen stärkas för att möjliggöra en effektiv fördelning av kapital och stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Kreditgivningen och riskhanteringen kommer anpassas till att inkludera klimataspekter.

De svenska bankerna har därför som målsättning att gå före EU genom att beakta EU:s taxonomi för hållbara investeringar i kreditgivningen. De svenska bankerna åtar sig att snarast följa rekommendationerna från det globala initiativet Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD) om klimatrelaterade finansiella upplysningar. Flera medlemmar har redan påbörjat detta arbete men övriga uppmanas följa efter.

Bankföreningen sammanfattar bankbranschens arbete enligt klimatfärdplanen.

Detta innefattar att:

- Sammanställa relevanta klimatmått och tidpunkter för redovisning och uppföljning i enlighet med PRB:s riktlinjer.
- Årligen summera framsteg i de handlingsplaner som bankerna tar fram enligt PRB. Skapa en struktur för uppföljning av hur handlingsplanerna på aggregerad nivå bidrar till bankbranschens målsättning.

Det stora klimatarbetet sker dock inom respektive bank genom att de konkurrerar om att ta fram effektiva och prisvärda gröna bankprodukter. Färdplanen skapar ett ramverk för alla att konkurrera inom.

GEMENSAMMA OMRÅDEN FÖR KLIMATARBETE VIA BANKFÖRENINGEN:

För att uppnå bankbranschens mål och åtaganden inom klimatområdet har två områden identifierats där bankerna kan arbeta gemensamt via Bankföreningen. Det handlar om att:

1

Samarbeta kring **tolkning av internationella regelverk** och initiativ för hur klimatrelaterade definitioner, standarder, regleringar och initiativ ska tillämpas i Sverige. På de områden det är lämpligt, sträva efter gemensamma tolkningar med andra nordiska eller europeiska länder.

2

Underlätta **datainhämtning** från kunder och från myndigheter och andra aktörer där bankerna ser ett behov av komplettering i ett svenskt sammanhang.

GEMENSAM DIALOG VIA BANKFÖRENINGEN MED LAGSTIFTARE OCH ANDRA AKTÖRER

Ett sådant gemensamt arbete kan omfatta att identifiera behovet av nya regleringar i form av nya styrmedel, riskdelningsbehov eller undanröjande av hinder hos branscher som bankerna finansierar för att klimatomställningen ska ske snabbare.

Målsättningar

AFFÄRSVERKSAMHETEN I LINJE MED KLIMATMÅLET OM NETTO-NOLL UTSLÄPP ÅR 2045	
1	2021–2022: Nulägeskartläggning
2	2021–2024: Mätmetoder och statistik
3	2023–2026: Strategier och målsättningar ska bidra till att Sveriges klimatmål uppfylls

Instrument

Kreditgivningen inkluderar hållbarhetsaspekter	Klimatrisker tillämpas i strategi och riskhantering
---	--

Åtgärder

Tolka regelverk	Underlätta inhämtning av klimatdata	Samarbeta med andra aktörer
------------------------	--	------------------------------------

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	4
1. Samhällsekonomin och klimatomställningen	8
1.1 Politiska överenskommelser	9
1.2 Risker som följer av klimatförändringarna	10
1.3 En ordnad klimatomställning	10
2. Klimatomställningens finansiering	12
2.1 Finanseringsbehov för samhället	13
2.2 Olika finansieringslösningar	14
2.3 Klimatfrågan kräver omställning från både näringsliv, politik och finanssektorn	14
3. Bankernas roll i klimatomställningen	16
3.1 Pågående klimatarbete hos bankerna	18
3.2 Bankrelaterade regelverk och initiativ	21
3.3 Kvarvarande utmaningar och nästa steg	25
4. Bankernas åtaganden	26
4.1 Bankerna åtar sig att nå netto-noll utsläpp genom PRB	28
4.2 Delmål som leder till minskade utsläpp	30
4.3 Hållbarhetsaspekter beaktas i kreditgivningen och riskhanteringen	31
4.4 Gemensamma ramverk	32
4.5 Summering av branschens arbete	35
4.6 Gemensamma samarbeten med andra aktörer	35
Fotnoter	37
Referenser	38

I. Samhälsekonomin och klimatomställningen

Klimatomställningen innebär både risker och möjligheter för samhällsekonomin och det finansiella systemet. Det är därför naturligt att bankerna vill bidra till klimatomställningen då det handlar om att minimera risker för samhället i stort och för bankernas kunder, men också för att det innebär stora behov av finansiella tjänster. Omställning behöver även ske i många stora exportmarknader och en svenskled innovativ teknisk utveckling och introduktion av nya innovationer i Sverige kan innebära export- och utvecklingsmöjligheter. Detta kapitel avser därför att illustrera övergripande hur klimatförändringar och klimatomställningen kan väntas påverka samhällsekonomin i stort samt vad det innebär för nya former av risker och möjligheter.

1.1 Politiska överenskommelser

I ett globalt försök att bromsa klimatförändringarna slöts Parisavtalet år 2015. Liksom Kyoto-protokollet är Parisavtalet kopplat till klimatkonventionen, UNFCCC, som är ett internationellt avtal under FN. Avtalet slår fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under 2 grader men strävan är att begränsa den till 1,5 grader. Avtalet innebär också att länder successivt ska skärpa sina åtaganden och förnya eller uppdatera dessa vart femte år. En global översyn av de samlade åtagandena kommer också att ske vart femte år med start 2023.

EU har enats om att uppnå ett klimatneutralt EU senast 2050 i linje med Parisavtalet. EU:s klimatneutralitetsmål innebär netto-noll utsläpp av växthusgaser senast 2050. Netto-noll utsläpp betyder så låga utsläpp som möjligt, där det som ändå släpps ut kompenseras med negativa utsläpp eller kolupptag på annat vis. För att nå klimatneutralitetsmålet ska växthusgasutsläppen minska med minst 55 procent till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Det innebär en skärpning av EU:s tidigare mål om 40 procent lägre utsläpp år 2030. EU kom i april 2021 överens om att skriva in klimatneutralitetsmålet för 2050 och det skärpta klimatmålet till 2030 i EU:s nya klimatlag. Det innebär att målen är rättsligt bindande.

I Sverige har ett klimatpolitiskt ramverk antagits, som en nyckelkomponent för att kunna uppnå Parisavtalet, med det långsiktiga målet att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Ramverket innebär att den svenska regeringen har en skyldighet att bedriva en klimatpolitik som uppfyller klimatmålet.

Forskningen varnar dock för att den nuvarande globala utvecklingen inte är tillräckligt snabb för att världen ska uppnå målen. Exempelvis följer United Nations Environment Programme, UNEP, varje år utvecklingen av globala växthusgasutsläpp och jämför denna med vad utvecklingen borde vara för att undvika de värsta följderna av klimatförändringarna. I UNEP:s rapport, Emissions Gap Report 2019, konstaterades att utvecklingen är svag och att snabbare och större minskningar av utsläpp krävs för varje år som går. I Emissions Gap Report 2020 konstateras att utsläppen med högsta sannolikhet minskade under 2020 till följd av covid-19-pandemin men att effekten kommer vara tillfällig om inte länder tillämpar en återhämtningsstrategi som inkluderar ett fokus på minskning av växthusgasutsläpp². Utmaningen för Sverige och det globala samhället är därför att minska utsläppen i tillräcklig takt för att nå klimatmålen.

1.2 Risker som följer av klimatförändringarna

Företag kommer att behöva hantera de klimatrelaterade risker som klimatomställningen innebär. Det handlar framförallt om två typer av risker – fysiska risker och omställningsrisker.

Fysiska klimatrisker uppstår som en konsekvens av den globala uppvärmningen i och med ökade utsläpp av växthusgaser. De innebär ökad förekomst av extremväder men också stigande havsnivåer, jorderosioner och andra liknande händelser. Omställningsrisker är de finansiella risker som kan uppstå vid omställningen till en ekonomi med lägre koldioxidutsläpp. Större händelser såsom förändringar i klimatpolitik, regelverk, teknik eller marknadsläget överlag kan exempelvis påverka affärsmodellerna negativt hos företag i branscher som förlitar sig på fossila bränslen eller är energikrävande. Dessutom utgörs omställningsrisker av risker som uppstår genom minskad efterfrågan av vissa varor och tjänster, ändrade kundbeteenden eller andra strukturella förändringar som sker i syfte att ställa om till en klimatneutral ekonomi för att motverka den globala uppvärmningen.

IPCC – Intergovernmental Panel of Climate Change – har beräknat effekterna av ökade växthusgaser i atmosfären utifrån några scenarier. I beräkningarna är konsekvenserna för Sverige tydliga. Om utsläppen fortsätter i nuvarande takt väntas stigande temperaturer med mellan 4 och närmare 8 grader, nederbörden ökar med mellan 17 och 41 procent och havsnivån stiger med mellan 21 och 66 centimeter. I det optimistiska scenariot där utsläppen lyckas reduceras effektivt i god tid, i linje med Parisavtalet, blir effekterna mer hanterbara. Temperaturen stiger med mellan 1,6 och 2 grader, nederbörden antingen ökar eller minskar i spannet mellan -8 och 21 procent och havsnivån stiger endast med några centimeter. I tillägg till effekter inom Sveriges gränser har många svenska företag en global leverantörskedja som påverkas av klimatförändringar världen över.

I Klimat- och sårbarhetsutredningen³ uppskattas det att 200 000 byggnader ligger nära vatten i områden med förhöjd risk för ras och skred till följd av ökade vattenflöden. Även om det är bebyggelse som utsätts för de stora riskerna får

översvämningar också konsekvenser för vägar, järnvägar och annan infrastruktur. Vidare innebär en havsnivåhöjning ökad risk för kusterosion med negativa konsekvenser för bebyggelse i låglänta områden i framför allt Skåne, Blekinge och Halland.

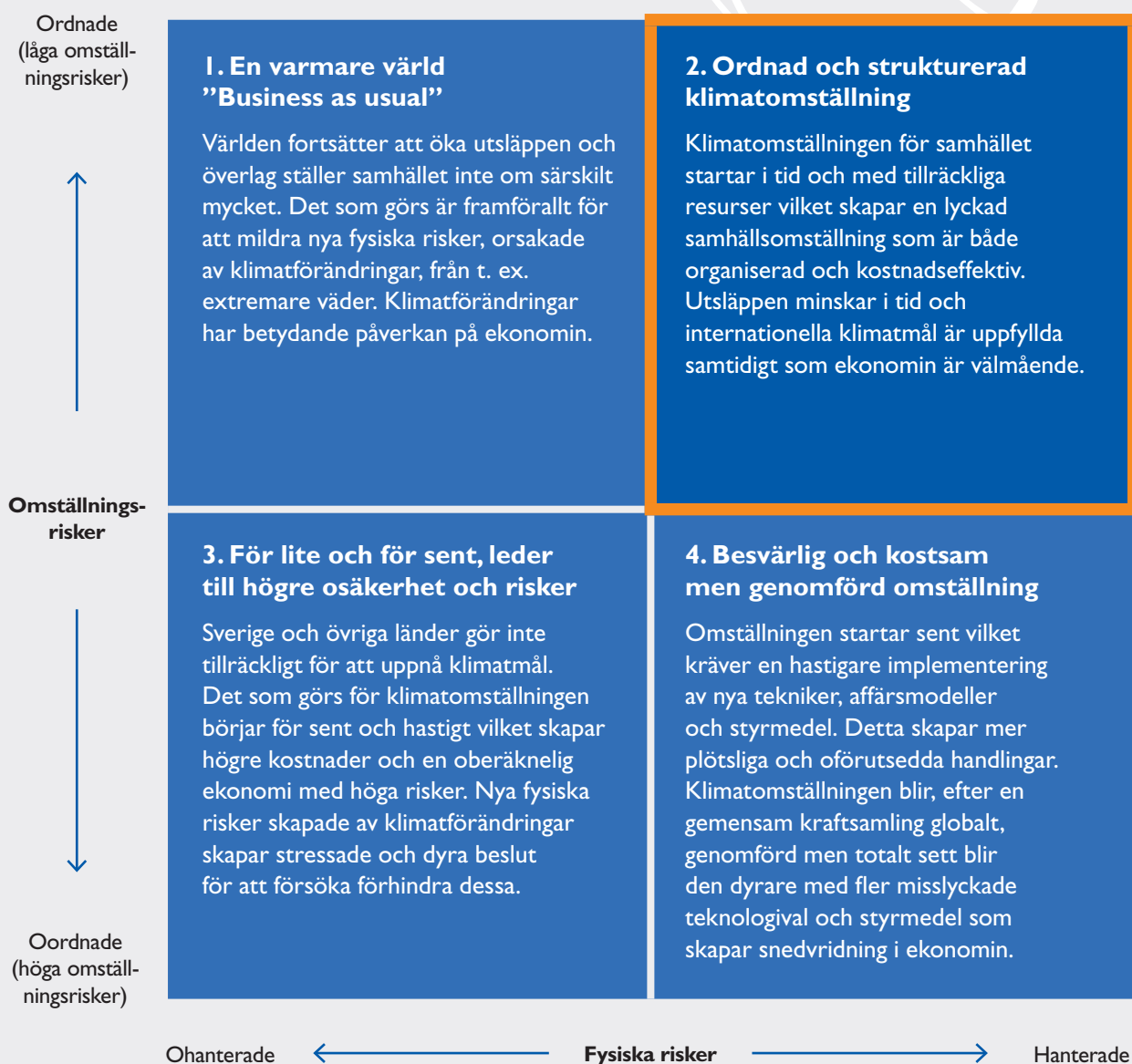
1.3 En ordnad klimatomställning

En ordnad klimatomställning för Sverige innebär inte enbart att landets territoriella växthusgasutsläpp minskar till netto-noll till 2045. En ordnad omställning handlar också om på vilket sätt den genomförs och hur pass förutsägbara och kostnadseffektiva åtgärderna är. Network for Greening the Financial System (NGFS) har tagit fram ett analytiskt ramverk för att bedöma olika scenarier för hur klimatomställningen kan ske utifrån dessa två perspektiv (se Figur 1 på nästa sida). Det som anses vara en lyckad omställning är att växthusgaser minskas tillräckligt under en ordnad, förutsägbar och kostnadseffektiv omställning.

För Sverige innebär det att växthusgasutsläppen minskar globalt, med andra ord att företag med höga utsläpp idag får en möjlighet att ställa om så att inte produktionsanläggningar stängs ner i Sverige och att utsläpp, tillsammans med produktionen, förflyttas till andra länder (så kallad "carbon leakage"). Det är även viktigt att omställningen sker planerat och tidigt för att minimera totala växthusutsläpp över tid, vilket krävs för att världen inte ska använda upp den globala koldioxidbudgeten⁴.

För samhällsgemenskapen behöver omställningen dessutom ske utan att påverka tillväxten negativt eller drabba privatpersoner eller företag oproportionerligt. Genom att börja en omställning tidigt kan Sverige locka nationellt och internationellt kapital som behövs för omställningen. En tidig introduktion av nya lösningar kommer dessutom att innebära nya export- och utvecklingsmöjligheter för svenska företag. Även omfattningen av strandade tillgångar⁵ kan begränsas om omställningen sker ordnat. Det innebär att Sveriges ekonomi fortsätter vara finansiellt stabil, vilket betyder att omställningen sker strukturerat och att inga plötsliga styrmedel eller regleringar behöver introduceras med risk för snedvridningar i ekonomin.

Figur 1: En ordnad klimatomställning minskar växthusgaser tillräckligt samtidigt som omställningen sker strukturerat och kostnadseffektivt

Källa: Inspirerad av NGFS analytiska ramverk för bedömning av klimatrelaterade risker. Network for Greening the Financial System (NGFS), "A call for action Climate change as a source of financial risk" (2019).

Scenarierna kan jämföras med utvecklingen av olika typer av risker. Scenario 1 innebär låga omställningsrisker men däremot omfattande fysiska risker. Scenario 4 innebär motsatsen, nämligen att de mest allvarliga fysiska riskerna kan undvikas men till priset av omfattande omställningsrisker. Det optimala är därför scenario 2 där begränsade risker förverkligas under ordnade, förutsägbara och kostnadseffektiva former.

2. Klimatomställningens finansiering

För att samhället ska kunna ställa om och bli klimatneutralt behövs finansiering av existerande och nya klimatlösningar. Investeringar kommer att behöva ske inom bland annat transport, tung industri, energiproduktion, infrastruktur, fastigheter och bostäder. Flera av Sveriges branscher har presenterat färdplaner där planer och behov beskrivs för att nå klimatmålen. Det totala investeringsbehovet för att nå klimatmålen kommer sannolikt att bli omfattande. Kapitlet beskriver därför de utmaningar finansieringen av en välfungerande klimatomställning innebär.

2.1 Finansieringsbehov för samhället

Uppskattningar över hur stort finansieringsbehovet är varierar något mellan olika källor eftersom investeringsbeloppet påverkas av bakomliggande antaganden och omfattningen av investeringarna. Nedan är fyra estimat som indikerar att det finns ett ytterligare investeringsbehov på sannolikt 1–2,5 procent av Sveriges BNP per år fram till åtminstone 2030.

I takt med att osäkerheten i nya klimat- och teknikinvesteringar minskar kan en allt större andel lånefinansiering användas vilket, allt annat lika, innebär en lägre finansieringskostnad. Enligt OECD kommer investeringar för EU:s klimatomställning 2030–2035 att behöva finansieras med 30 procent eget kapital, 50 procent banklån och 20 procent med obligationer⁶. För Sverige skulle detta innebära ett kapitalbehov på omkring

A	Enligt EU-kommissionen krävs ytterligare investeringar på cirka 470 miljarder EUR per år för att nå de nuvarande klimat- och energimålen (detta är för transport, energi, vatten och avfall). EU:s BNP är 18,3 tusen miljarder EUR vilket innebär att dessa investeringar motsvarar cirka 2,5 procent av EU:s årliga BNP.
B	Enligt beräkningar av Material Economics kommer ytterligare investeringar på strax över 100 miljarder EUR behövas för att nå netto-noll i Sverige för transport, byggnader, tung industri, värme och elektricitet. Utslaget på 25 år fram till 2045 motsvarar det här ungefär 1 procent av Sveriges BNP.
C	Enligt beräkningar av Boston Consulting Group skulle Tysklands klimatomställning behöva ytterligare investeringar på totalt 1,5 till 2,3 tusen miljarder EUR fram till år 2050 jämfört med ett scenario utan ytterligare utsläppsminskningar. Detta motsvarar en ytterligare årlig investering på cirka 1,2 till 1,8 procent av Tysklands BNP.
D	Enligt OECD kommer investeringar på 440–635 miljarder USD per år krävas för EU:s klimatarbete mellan 2020 och 2035 för energi, bilar och energieffektivisering. Det kan jämföras mot EU:s nuvarande investeringar på 258 miljarder EUR per år (för transport, energi, vatten och avfall) vilket motsvarar omkring 0,6–1,5 procent av EU:s årliga BNP.

15–40 miljarder kronor i eget kapital, 25–65 miljarder kronor i banklån och 10–25 miljarder kronor i obligationsfinansiering per år, givet antagandet att den årliga ökningen av investeringarna är mellan 1–2,5 procentenheter av BNP. Delar av denna finansiering kan komma att finansieras via offentliga investeringar.

Investeringsbehovets storlek kan sättas i relation till att näringslivets årliga fasta bruttoinvesteringar är över 900 miljarder kronor⁷ (det vill säga omkring 20 procent av BNP) och att tillverkningsindustrins årliga fasta bruttoinvesteringar uppgår till 160 miljarder kronor. Behovet av banklån kan ställas i relation till att bankerna och andra finansinstituts utlåning till företag ökade med närmare 90 miljarder kronor till närmare 2 400 miljarder kronor under 2019. Behovet av banklån för klimatinvesteringar motsvarar alltså från en fjärdedel eller upp till två tredjedelar av företagsutlåningens ökning under 2019.

2.2 Olika finansieringslösningar

Det finns ett antal aspekter att ta hänsyn till angående finansieringen av klimatomställningen. Många av de existerande lösningarna inom klimatområdet handlar om att gå från tillgångar med höga driftkostnader (bilar med förbränningsmotor, kolkraft) till kapitalintensiva tillgångar med låga driftkostnader (sol- och vindkraft, batterier, elektrifiering).

Investeringar behöver finansieras med kapital från finanssektorn, och ytterst privata aktörer, för att undvika finansiering via skattemedel. Övergripande finns två typer av privat kapital för företagsinvesteringar: eget kapital (aktiekapital) och externt kapital (lånekapital). Det som skiljer typerna åt är risknivån på investeringen, kostnaden för finansieringen och vilka aktörer som bidrar till finansieringen.

Aktiekapital finansierar investeringar med en högre riskprofil och har därför även en högre kostnad för finansieringen än lånat kapital. Aktiekapital finansieras av privatpersoner, institutionella investerare (försäkringsbolag, fonder och övriga kapitalförvaltare), och riskkapitalister (Venture Capital, Private Equity och så kallade affärsänglar). Vid investeringar i nya tekniker och affärsmodeller är det framförallt dessa aktörer som står för finansieringen.

Den andra typen av privat kapital, lånefinansiering, används för investeringar med lägre risk och har därmed en lägre finansieringskostnad jämfört med aktiekapital. Det är här som bankerna och övriga kreditinstitut stöder finansieringen av företag genom olika typer av lån. Om hållbarhetsrelaterade risker kan påverka en kredittagares återbetalningsförmåga ska banken ta hänsyn till detta när de finansiella riskerna som är förknippade med att lämna krediten bedöms. Lånefinansiering kan även ske via värdepappersmarknaden genom företagsobligationer. De som då står för finansieringen är främst institutionella investerare.

2.3 Klimatfrågan kräver omställning från både näringsliv, politik och finanssektorn

De investeringar som klimatomställningen kräver kommer att innebära introduktion av nya tekniker och affärsmodeller som ersätter existerande lösningar. För de investeringar som använder sig av välkänd teknik, välkända affärsmodeller och där projekt anses kunna återbetalas inom rimlig tid kan investeringen finansieras med lån. Om tekniken är ny, affärsmodellen ny eller att det hela på något annat sätt är alltför riskfyllt ekonomiskt kommer lånefinansiering att bli svårt och investeringen kommer sannolikt

likt behöva finansieras med hjälp av eget kapital. Eftersom eget kapital är en dyrare finansieringsform än lånefinansiering kommer dessa riskfyllda investeringar att ha svårare att finna finansiering. I vissa fall kan det behövas åtgärder från det offentliga för att förverkliga sådana investeringar.

Klimatomställningen kan samtidigt medföra betydande finansiella risker. När nya teknologier, affärsmodeller och produkter införs finns en osäkerhet i hur framgångsrika de kommer att bli. Det pågår en kontinuerlig omställning i ekonomin med medföljande riskökning men klimatomställningens brådskande behov medför större osäkerheter och därmed finansiella risker. Många teknologier som är nödvändiga för att nå klimatmålen har svårt att vara ekonomiskt konkurrenskraftiga idag men väntas bli det när tekniken har mognat. En stor utmaning för finansiering av klimatomställningen är därför osäkerheten kring den underliggande betalningsviljan exempelvis när nya teknologier kostar mer än existerande teknologier. För vissa tekniska lösningar kommer kostnadsgapet att vara kortvarigt; exempelvis beräknas batteridrivna lastbilar ha en lägre total kostnad under sin livslängd jämfört med fossildrivna lastbilar från 2030⁸. Däremot kommer vissa nya lösningar som krävs för omställningen att ha långsiktigt högre kostnad, exempelvis antas produktionskostnaden för låg-CO₂ stål bli 20–30 procent dyrare än traditionell stålproduktion⁹.

En orsak till att den grundläggande återbetalningsförmågan för vissa klimatinvesteringar saknas är att växthusgasutsläpp inte är prissatta på den nivå som behövs för att göra de gröna investeringarna konkurrenskraftiga gentemot befintliga (fossila) lösningar. Detta skapar externalitetsproblematik¹⁰. Om priset på växthus-

gasutsläpp inte tillräckligt kompenserar kostnadsskillnaderna mellan befintlig teknik och teknik med låga utsläpp, saknas ekonomiska incitament för utsläppsminskande investeringar. Det är en av huvudanledningarna till att många klimatinvesteringar inte kan ske idag i den omfattning som skulle krävas för att nå de internationella och nationella klimatmålen¹¹.

Eftersom riskerna med klimatförändringar är problem för samhället i stort kan det finnas skäl att även prissättningen och kostnaden för att försäkra sig mot dessa betalas av samhället. Staten kan stödja klimatomställningen genom att stötta riskfyllda projekt med osäker återbetalningsförmåga, som kommer att krävas i omställningen, på två olika sätt. För det första kan riskfyllda projekt finansieras med statliga lån istället för privata finansieringsmedel vilket leder till en lägre kapitalkostnad. För det andra finns det investeringar utan privat kapital eftersom det inte finns någon ekonomiskt bärande affärsmodell under en övergångsperiod. Om politikerna anser att dessa investeringar är nödvändiga för klimatomställningen kan dessa stötta finansiellt tills affärsmodellen är lönsam, vilket krävs för att de ska kunna finansieras med privat kapital. Det finns även en rad mellanformer där andra finansieringsinstrument kan hjälpa till och/eller där andra finansiella instrument än lån skulle kunna användas. Utöver privat kapital finns även statliga medel i form av statliga lån, aktiekapital och garantier.

3. Bankernas roll i klimatomställningen

Bankerna har en central roll för att deras kunder ska kunna genomföra de investeringar som är nödvändiga för att klimatomställningen sker effektivt, kontrollerat och bidrar till en stark svensk ekonomi. Därför vill bankerna, med denna färdplan, komplettera det arbete som redan utförs med ytterligare pusselbitar i arbetet att fullt ut integrera klimataspekter i bankverksamheten. Bankernas verksamhet ska helt enkelt anpassas till att uppmuntra grönt.

Bankbranschen har redan påbörjat arbetet med att integrera klimatrelaterade risker och möjligheter i sin verksamhet. I texten nedan visas att existerande arbete räcker långt men inte hela vägen mot klimatmålen. Ytterligare steg behöver tas för att klimatmålen ska bli en integrerad del i bankernas verksamhet. Det efterföljande kapitlet kommer därför att gå igenom vad bankbranschen åtar sig att göra i form av mål, samarbeten och processer för att ta sig an kvarvarande hinder och för att bidra till att genomföra omställningen i den takt som krävs.

BANKERNAS DIREKTA UTSLÄPP

Bankbranschen har direkta utsläpp på 12 kt CO₂ för utsläppsområdena scope 1 och scope 2¹² i enlighet med växthusgasprotokollet (Greenhouse Gas Protocol), vilket motsvarar 0,02 procent av Sveriges territoriella utsläpp¹³. Detta är relativt små utsläpp jämfört med bankbranschens storlek i ekonomin, till exempel står finanssektorn (inklusive banksektorn) för 4 procent av Sveriges

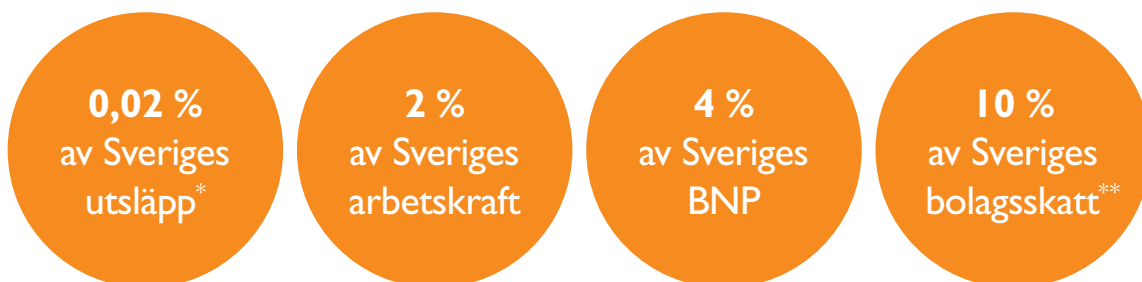
BNP och 10 procent av Sveriges bolagsskatt, se Figur 3. I sammanställningar av utsläpp som till exempel DI:s hållbarhetsindex¹⁴ hamnar bankerna bland de bolag som har allra lägst utsläpp i förhållande till sina intäkter. Många andra branscher har tio gånger högre utsläpp och vissa, såsom stål- och flygbranschen nära 1 000 gånger högre. Bankernas egna utsläpp är därför försumbara – branschens möjlighet att åstadkomma substantiell samhällsnytta på klimatområdet sker istället genom att stötta sina kunder i övergången till hållbara lösningar.

Dessa indirekta utsläpp är komplexa att hantera då det i vissa sektorer handlar om kundernas egna utsläpp, medan det i andra sektorer främst rör utsläpp från kundernas leverantörer eller slutanvändare (exempelvis livsmedelsindustrin eller fordonsbranschen). Eftersom bankbranschen arbetar med och lånar ut till alla sektorer i ekonomin har branschen stor indirekt påverkan på alla sektorer som ger upphov till Sveriges territoriella utsläpp. Bankernas större och globala

Figur 2: Förklaring till utsläppsmåtten scope 1, 2 och 3

Utsläppsmåtten scope 1–3		
1	2	3
<p>Scope 1 innehåller direkta växthusgasutsläpp som verksamheten har direkt kontroll över. Exempelvis utsläpp från fordon och maskiner som verksamheten använder.</p>	<p>I scope 2 hamnar indirekta utsläpp från elektricitet, alltså förbrukning av el, fjärrvärme och fjärrkyla.</p>	<p>Scope 3 är de indirekta växthusgasutsläppen, utöver inköpt energi, som sker utanför verksamhetens gränser och som varken ägs eller drivs av företaget. För banker innebär detta exempelvis utsläpp relaterade till ett lån åt en kund.</p>

Figur 3: Finanssektorn i Sverige

* Detta motsvarar enbart utsläpp från bankerna. Bankbranschen har 12 ktCO₂ i direkta utsläpp (scope 1+2).

** Detta motsvarar enbart bankerna.

Källa: Svenska Bankföreningen (2020), Bankerna i Sverige 2019; Statistiska Centralbyrån

kunder har ofta majoriteten av sina växthusgasutsläpp utanför Sveriges gränser och dessa företag kan påverka utsläpp längs med sina värdekedjor.

Bankers utmaning jämfört med många företag i andra sektorer är att bankerna behöver förstå stora delar av ekonomins utsläppsproblematik och klimatmål för att kunna väga in det i sin affärsverksamhet. För att bankerna ska vara i linje med Parisavtalet behöver även bankernas kunder vara i linje med Parisavtalet.

3.1 Pågående klimatarbete hos bankerna

Bankerna i Sverige har hanterat risker förenade med väder och klimat samt investerat i förnyelsebar energiproduktion och innovation under lång tid. Sedan flera år tillbaka har bankerna intensifierat sitt arbete med att inkorporera ny forskning och fakta om klimatförändringar och utsläppseffekter i sin reguljära bankverksamhet. Enskilt arbetar bankerna med att alltmer strukturerat väga in klimat och hållbarhet i sina verksamhetsfunktioner, exempelvis riskhantering. Bankerna har även utvecklat en rad gröna produkter såsom gröna bolån, gröna företagslån, gröna obligationer och gröna fonder (se fler exempel senare i detta avsnitt). Dessutom har flera internationella standarder och frivilliga åtaganden bidragit till att stärka bankers roll i klimatomställningen, exempelvis Principles for Responsible Banking (PRB) som bland annat har till syfte att öka bankernas positiva påverkan på miljö och samhälle genom sina produkter och tjänster. Ett annat exempel är Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) som är ett globalt initiativ för att bland annat hjälpa banker att bättre kunna identifiera sina klimatrelaterade finansiella risker och möjligheter.

BANKERNA KAN PÅVERKA KUNDERNAS KLIMATPÅVERKAN GENOM SINA TJÄNSTER OCH PRODUKTER

Bankerna bidrar idag med en rad tjänster och finansiella produkter som är nödvändiga för att ekonomin ska fungera. Förenklat kan bankernas kunderbjudande brytas ner i att de erbjuder produkter och tjänster inom segmenten: låna, spara och betala. Dessutom utgör rådgivning och riskhantering en väsentlig del av all bankverksamhet.

Det är via dessa bankfunktioner som bankerna kan stötta och påverka sina kunder att ställa om till en hållbar ekonomi. Bankernas roll i klimatomställningen bör fortsatt drivas av affärsrättssiga överväganden och godtagbar riskhantering för att upprätthålla den finansiella stabiliteten och bibehålla kreditförsörjningen till ekonomin. En begränsande faktor för banker är samtidigt kundernas villighet att själva ställa om. Det innebär även att den bank som ställer högst klimatkrav på sina kunder riskerar att förlora dessa till mindre ambitiösa konkurrenter – därför spelar gemensamma spelregler en stor roll.

BANKERS EXISTERANDE HÅLLBARA PRODUKTER

Bankerna har under flera år arbetat med att utveckla nya produkter och tjänster för att möta kunders alltmer avancerade efterfrågan på rådgivning, hållbara investeringar och hållbar finansiering. I princip alla etablerade banker i Sverige har lanserat nya produkter och tjänster inom finansiering och investering på hållbarhetsområdet för att stödja sina kunder bland annat i deras omställning och deras bidrag till en koldioxidsnål ekonomi¹⁵.

Figur 4: Exempel på hållbara produkter

Låna

Grön billeasing Lösningen erbjuds kunder som väljer el- eller biogasbil. Utöver att själva bilarna som leasas är mer klimatvänliga än bilar drivna av fossila bränslen, är finansieringen kopplad till en grön obligation.

Grön byggnadskredit Banker erbjuder möjligheten att ansöka om grön byggnadskredit för finansiering av byggande av bostäder och kommersiella fastigheter oavsett storlek. Finansieringsformen passar företag och bostadsrättsföreningar som vill ta miljöhänsyn i samband med nyproduktion av fastigheter.

Gröna bolån Gröna bolån erbjuds till en lägre ränta för dem som bor i klimatsmarta hus. Lånen är tillgängliga för alla med bostäder som uppfyller specifika krav, till exempel är A/B-klassade enligt Boverkets energiklassificering, är Svanenmärkta, certifierade passivhus eller guld- eller silvercertifierade miljöbyggnader enligt Sweden Green Building Council.

Grönt billån För att uppmuntra kunder att köpa bilar med mer begränsade utsläpp erbjuds kunder rabatt när de lånar till en mer miljövänlig bil som uppfyller vissa kriterier.

Sollån Förmånlig ränta på lån till solpaneler som möjliggör sänkta elkostnader.

Gröna företagslån En flexibel finansieringsform som syftar till att stödja en positiv klimatpåverkan och skapa långsiktigt solida och hållbara bolag. Gröna lån har en god flexibilitet i form av exempelvis löptid och volym, där specifika villkor och krav baseras på respektive låntagare och underliggande syfte med finansieringen.

Hållbarhetslänkade företagslån Dessa lån skiljer sig från vanliga gröna lån i den meningen att de kan användas för allmänna företagsändamål snarare än för ett specifikt syfte. Lånen är kopplade till låntagarens hållbarhetsprestanda som mäts genom sociala eller miljörelaterade hållbarhetskriterier. Hur bolaget presterar på hållbarhetsområdet är därmed kopplat till lånets underliggande marginal i förhållande till förutbestämda mål för hållbarhet. Förbättrad hållbarhetsprestanda sänker räntan och reducerar därmed finansieringskostnaderna. Om målen inte uppnås kan räntan höjas.

Spara

ESG-obligationer De svenska bankerna hjälper andra företag att ge ut gröna obligationer och att de kan se till att investerare får möjlighet att investera i gröna obligationer. Svenska banker har varit banbrytande i detta arbete på global nivå. En svensk bank tillhör de tio största emittenterna av gröna obligationer globalt under år 2019 och flera andra banker verksamma i Sverige återfinns bland de tjugo största. 2019 gav den Nordiska investeringsbanken ut en blå obligation, för vilken kapitalet var örönmärkt för projekt som ska minska föroreningarna och skydda den känsliga vattenmiljön i Östersjön. En blå obligation gavs även ut 2020.

Hållbara fonder Flera stora banker erbjuder egna hållbara fonder som förvaltas enligt hållbarhetskriterier. Det innebär exempelvis att fonderna utesluter bolag inom fossila bränslen och tobak, och samtidigt väljer bolag som aktivt verkar för minskad klimatpåverkan.

Hållbarhetslänkade obligationer Obligationer med räntan kopplad till exempelvis miljömässiga mål eller specifik ESG-rating. Strukturen skiljer sig från traditionella gröna obligationer eftersom intäkterna används för allmänna företagsändamål snarare än för specifikt syfte och kräver inget grönt ramverk eller regelbunden rapportering.

Riskhantering och rådgivning

Hållbarhetsrelaterad rådgivning Flera banker erbjuder hållbarhetsrelaterad rådgivning till företagskunder, både kring gröna spar- och finansieringslösningar och kring affärsutveckling och analys.

Marknadsplats för att minska mängden koldioxid i atmosfären Flera banker arbetar tillsammans med andra företag och organisationer med att skapa marknadsplatser för handel med certifikat för

att minska mängden koldioxid i atmosfären. Certifikaten är oberoende dokument som bekräftar att ett ton koldioxid har tagits bort från atmosfären. Säljare av certifikatet utvecklar till exempel teknik för att ta bort och binda koldioxid, och köpare är intressenter som vill kompensera för sina egna koldioxidutsläpp.

Figur 5: Existerande initiativ och styrmedel

Några initiativ och styrmedel för klimatet	Kravnivå	Beskrivning	Övergripande mål / principer	Rapportering / uppföljning
Svenska klimatlagen	Lagstiftning	Ser till att regeringens politik utgår ifrån klimatmålen		
Non-financial reporting directive (NFRD)	Lagstiftning	EU-direktiv: Bolag med fler än 500 anställda ska upplysa om icke-finansiell information inklusive hållbarhetsfrågor		
Disclosure-förordningen (SFDR)	Lagstiftning	EU-krav på information för hållbara investeringar och risker		
EU:s taxonomi	Lagstiftning	Klassificeringsverktyg som bedömer ekonomiska aktiviteter utifrån deras klimategenskaper.		
EU:s utsläppshandel (EU-ETS)	Lagstiftning	EU:s system för handel med utsläppsätter av växthusgaser		
Principles for Responsible Banking (PRB)*	Åtagande	FN:s initiativ om principer för ansvarsfull bankverksamhet		
Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)	Åtagande	Rekommendationer om rapportering av klimatrelaterad information för bolag och investerare		
UN Global Compact	Åtagande	FN:s 10 principer om socialt ansvar och hållbarhet		
Equator Principles (enbart projektfinansiering)	Åtagande	Ramverk för riskhantering att bedöma miljö- och sociala risker i projekt		
Poseidon Principles (enbart sjöfart)	Åtagande	Ramverk för bedömning och redovisning av om bankernas utlåning till sjöfart ligger i linje med klimatmål		
Science Based Targets Initiative (SBTi)	Åtagande	Metod för företag att sätta vetenskapligt förankrade klimatmål i linje med Parisavtalet med oberoende verifiering		
Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)	Verktyg	Visar hur väl portföljers innehav i noterade aktier och företagsobligationer stämmer överens med Parisavtalet		
Carbon Disclosure Project (CDP)	Verktyg / standard	Utvärderar och poängsätter företags klimatarbete och åtgärder för att motverka klimatrisker		
Greenhouse Gas Protocol	Standard	Internationell beräknings- och redovisningsstandard som används av länder och företag för att kvantifiera utsläpp av växthusgaser		
Global Reporting Initiative (GRI)	Standard	Riktlinjer för att redovisa organisationers hållbarhetsarbete på ett jämförbart och strukturerat sätt		
Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF)	Standard	Samarbete mellan finansiella organisationer för att utveckla en metod för att mäta koldioxidutsläpp kopplat till lån och investeringar		

* Collective Commitment to Climate Action är en delgrupp av PRB.

3.2 Bankrelaterade regelverk och initiativ

INTERNATIONELLA INITIATIV OCH SAMARBETEN

Globalt har flera klimatrelaterade finans- och bankinitiativ lanserats senaste åren för att stärka finansbranschens arbete med klimatfrågan. Svenska bankers enskilda arbete i kombination med internationella klimatinitiativ kommer att räkna en lång väg när de införs fullt ut i bankerna. Det finns även regleringar både nationellt och internationellt som styr bankernas klimatarbete, exempelvis EU:s taxonomi. Den finansiella sektorn har ett stort arbete framför sig med att tolka och införa dessa regleringar och initiativ i sin verksamhet. Figur 5 ger en översikt av några av de viktigaste initiativen och regelverken samt vilken del av klimatarbetet de berör; om de är övergripande mål eller principer eller används för rapportering och uppföljning.

Existerande initiativ och regelverk stöder bankers övergripande mål och rapportering, men fortsatt arbete krävs med implementering. Befintligt klimatarbete, som är framtaget eller håller på att utvecklas, inkluderar allt från lagstiftning och åtaganden till frivilliga verktyg och standarder. Lagstiftning täcker alla bankerna i Sverige och skapar tydliga ramar för bankbranschens klimatarbete. Det finns även tre viktiga initiativ som samtliga stora banker¹⁶ i Sverige har åtagit sig att följa: TCFD, PRB och UN Global Compact. Klimatinitiativ och regleringar fokuserar främst på övergripande mål och principer för bankbranschen, vilket hjälper sektorn åt rätt håll, men även på stöd för rapportering och uppföljning av det klimatarbete som genomförs. Det arbete bankbranschen nu har framför sig är att integrera klimatrelaterade risker och möjligheter i hela bankens verksamhet. Det är här utmaningen ligger för bankerna, att översätta långsiktiga generella mål till konkreta handlingsplaner.

Bankerna har tydliga långsiktiga mål och många arbetar redan för att målen i Parisavtalet ska kunna uppnås. Att Sverige är på väg mot noll nettoutsläpp till 2045 är tydligt förankrat via svensk och internationell lagstiftning och klimatmål. Sveriges största banker har även åtagit sig att följa Parisavtalet samt att sätta egna klimatmål genom att gå med i PRB. Även om slutmålet för klimatomställningen är tydligt så är det mindre tydligt hur individuella sektorer ska bidra

till målen till 2030 och 2040. Sverige har endast etappmål för den icke-handlande sektorn, där målet är en utsläppsminskning på 63 procent till år 2030 jämfört med 1990. Den handlande sektorn regleras av EU:s utsläppshandel (EU-ETS) som har som mål att utsläppen ska minska med 43 procent av utsläppen mellan 2005 och 2030.

I september 2020 presenterades ett gemensamt initiativ från bland annat bankernas internationella samarbetsorgan, The Institute of International Finance, IIF, om att skapa en arbetsgrupp som ska utveckla en välfungerande marknadsplats för negativa utsläpp. Detta innebär en marknadsplats där åtgärder som leder till netto negativa utsläpp av koldioxid kan finansieras av exempelvis företag som vill koldioxidkompensera för sin egen verksamhets utsläpp¹⁷.

KRAV PÅ RAPPORTERING OCH OFFENTLIGGÖRANDE

Flertalet klimatinitiativ förutsätter rapportering av bankernas klimatarbete. Det finns tydliga definitioner hur växthusgasutsläpp mäts i olika sektorer med hjälp av exempelvis växthusgasprotokollet (GHG Protocol) och branschsamarbetet PCAF (Partnership for Carbon Accounting Financials)¹⁸. Det finns även initiativ som standardiserar klimatrapportering och jämförelse. Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD), som är ett globalt initiativ, presenterade 2017 sina rekommendationer om hur företag kan redovisa klimatrelaterade finansiella risker och möjligheter. Utöver TCFD finns en mängd standarder och ramverk för att integrera hållbarhetsinformation i företagets redovisning. Här kan särskilt nämnas EU:s förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar (disclosureförordningen) som ställer upp krav på att vissa hållbarhetsrelaterade upplysningar ska lämnas av finansmarknadsaktörer och finansiella rådgivare¹⁹.

Det pågår även en revidering av EU-direktivet om hållbarhetsrapportering (NFRD). Det nya förslaget på direktiv om företagets hållbarhetsredovisning (CSRD) innebär skärpning av NFRD och ställer krav på alla stora företag och alla börsnoterade företag att löpande rapportera hållbarhetsinformation. Andra exempel är ISO, GRI, SASB och UN Global Compact. Det pågår även arbete med att försöka koordinera så att standarder ska vara jämförbara. Till exempel samarbetar Carbon Disclosure project (CDP), the Climate

Disclosure Standards Board (CDSB), the Global Reporting Initiative (GRI), the International Integrated Reporting Council (IIRC) och the Sustainability Accounting Standards Board (SASB). I ett gemensamt uttalande beskrivs att samarbetande organisationer ska ha en gemensam vision för vad som behövs för att nå en väl sammanhängande och heltäckande rapportering. Organisationerna ska ge en gemensam vägledning till marknaden om hur deras ramverk och standarder ska tillämpas tillsammans, samt hur ramverken och standarderna generellt kompletterar accepterade bokföringsprinciper²⁰.

RISKHANTERINGEN INKLUDERAR KLIMATET

Klimatrelaterade risker kan potentiellt påverka bankerna och dess kunder inom olika tids-horisonter. På kort till medellång sikt kan ryktesrisken²¹ öka om det finns oro för bankernas hantering av klimatrelaterade risker, ett större intresse från tillsynsmyndigheterna och striktare regelverk.

Flera nationella och internationella initiativ har tagits fram av tillsynsmyndigheter och centralbanker för att bättre kunna övervaka och förebygga klimatriskens påverkan på det finansiella systemet. Det globala nätverket för centralbanker och tillsynsmyndigheter, Network for Greening the Financial System (NGFS), har konstaterat att klimatrelaterade risker är en källa till finansiell risk. NGFS publicerar nu löpande rapporter och vägledning kring hur bankerna integrerar hållbarhetsrisker och hur tillsynsmyndigheter kan övervaka den finansiella sektorn utifrån klimatrisker. Europeiska bankmyndigheten (EBA) har fått mandat att ta fram en rapport hur ESG-risker ska integreras i bankernas riskhantering och tillsyn av banker som ska publiceras i juni 2021. EBA ska också överväga om det finns behov av

att ta hänsyn till klimatrisker i kapitalkraven och komma med en rapport senast i juni 2025.

Finansinspektionen, som är tillsynsmyndighet över svenska banker, integrerar klimatrisker alltmer i sin löpande tillsyn. De deltar också aktivt i det internationella arbetet – både globalt och på EU-nivå. Även Riksbanken tar hänsyn till klimatrelaterade risker i sitt arbete med att främja finansiell stabilitet och deltar aktivt i det internationella arbetet. Riksbanken publicerar också tal och forskningsartiklar i ämnet²².

KLASSIFICERING AV HÅLLBARA AKTIVITETER

EU:s taxonomi för hållbara investeringar är ett klassificeringssystem för att bedöma om en ekonomisk aktivitet är miljömässigt hållbar (se Figur 6 och nästa sida). Den innehåller detaljerade kriterier och definitioner för att kunna avgöra om en ekonomisk aktivitet kan klassificeras som ”grön” enligt taxonomin i olika sektorer och kan därmed vara ett viktigt verktyg för att förstå affärsverksamhetens inverkan på klimatet. EU-kommissionens delegerade akt för EU:s taxonomi publicerades i april 2021 och fastställer tekniska granskningskriterierna för att avgöra om en aktivitet ger ett väsentligt bidrag till klimatmålen. Tekniska granskningskriterier för de övriga fyra målen kommer att tas fram i nästa steg²³. Genomförandet av EU:s taxonomi sker stegvis mellan 1 januari 2022 och 1 januari 2023. Större företag och finansmarknadsaktörer ska börja rapportera enligt taxonomins klimatmål i slutet av 2021.

Då EU:s taxonomi väntas bli närmast heltäckande och vägledande för EU:s arbete med att styra kapitalflöden är de svenska bankernas ambition att gå före EU genom att beakta EU:s taxonomi i kreditgivningen (mer om detta i nästa kapitel).

Figur 6: Klimatregleringars olika områden

EU:s taxonomi

Bakgrund

Vad det är:

- EU:s taxonomi är ett framförhandlat EU-verktyg som klassificerar ekonomiska aktiviteter som miljömässigt hållbara eller ej.
- Konkret ges tröskelvärden och informations- och rapporteringskrav för aktiviteter som anses vara miljömässigt hållbara.

Vad det inte är:

- Taxonomin är inte och kommer inte att vara en obligatorisk lista över aktiviteter att investera i och inte heller en standard eller en uteslutningslista.

För vem

- Företag ges klarhet över vilka krav deras verksamhet måste uppfylla för att anses vara miljömässigt hållbar enligt EU:s taxonomi. Att leva upp till standarderna för taxonomin kan hjälpa företag att erhålla finansiering för gröna och omvandlande ("grönare") projekt.
- Investerare som vill investera i miljömässigt hållbara företag och projekt kommer att bättre förstå och kunna jämföra mellan olika "gröna finansiella produkter" som erbjuds på marknaden och kommer att vara ett verktyg för att kunna jämföra dessa produkter bättre när det gäller deras miljöpåverkan.
- Finansmarknadsaktörer som erbjuder miljömässigt hållbara finansiella produkter får ett gemensamt ramverk för att identifiera investerbara tillgångar med ett betydande bidrag till miljömålen - utan att det påverkar andra metoder eller investeringsstrategier de kan följa. Eftersom det inte finns någon geografisk begränsning av de identifierade gröna aktiviteterna, kan taxonomin potentiellt tillämpas på tillgångar över hela världen.
- Bankerna tillämpar redan idag hållbarhetsaspekter i sin verksamhet. Taxonomin är tänkt att utgöra ett ytterligare viktigt verktyg men det kommer även att finnas andra sätt att bedöma hållbarheten i investeringar och finansiella produkter.

Syfte

Syftet är att finanssektorn får gemensamma riktlinjer för vilka investeringar som ska få kallas gröna vilket underlättar gröna investeringar.

- Finansmarknadsaktörer som erbjuder miljömässigt hållbara finansiella produkter ska informera om och i vilken utsträckning dessa investeringar är förenliga med taxonomin. Informationen ska ange hur stor andel av produkten som är investerad i miljömässigt hållbara verksamheter enligt taxonomin.
- Detta ska ge investerare, finansinstitut, och företag tydlighet och transparens om miljömässig hållbarhet.
- På så vis kan kapitalflöden kunna styras mot aktiviteter som bedöms som positiva för klimatet och genom transparens kan finanssektorn bättre prissätta klimatrisker.

Viktiga byggdelar

- Taxonomin kommer att uppdateras regelbundet för att försöka återspegla den senaste politiska och tekniska utvecklingen.
- Innehåller endast ekonomiska aktiviteter som har en positiv inverkan på klimatet och miljön och därmed bidrar väsentligt till EU:s miljömål. Att inte vara med på listan betyder inte nödvändigtvis att dessa aktiviteter betraktas som "bruna", det vill säga har en betydande negativ inverkan på miljön, utan att de saknar kategorisering. Taxonomin har ambitionen att vara teknikneutral.
- Omfattar även aktiviteter i ekonomiska sektorer som har en negativ inverkan på miljön så länge de minskar den negativa effekten avsevärt. På så vis stöds en omställning av sektorer som ännu inte är gröna.

”Banker har god erfarenhet av att analysera och finansiera specifika investeringar som är gröna. Utmaningen är att sprida erfarenheterna, få tillgång till fullständiga data och att integrera analysen av klimatrelaterade risker och möjligheter i alla delar av bankverksamheten.”

3.3 Kvarvarande utmaningar och nästa steg

TRE UTMANINGAR MED ATT INTEGRERA KLIMATARBETET I HELA BANKVERKSAMHETEN

Banker har god erfarenhet av att analysera och finansiera specifika investeringar som är gröna. Utmaningen är att sprida erfarenheterna, få tillgång till fullständiga data och att integrera analysen av klimatrelaterade risker och möjligheter i alla delar av bankverksamheten. Bankbranschen tar tag i dessa utmaningar med konkreta åtgärden, som presenteras i kapitel fyra. De utmaningar som kvarstår är:

- 1. Sätta mål och att mäta framsteg kopplat till klimatpåverkan.** Svårigheten för bankbranschen är att klimatpåverkan sker indirekt via kunderna vilket gör det mer komplicerat för bankerna att mäta och påverka utsläppen. Detta gör det även svårare för bankerna, och avdelningar på bankerna, att sätta konkreta mål under övergångsperioden fram till 2045 eftersom det i slutändan är övriga sektorer i ekonomin som måste minska sina utsläpp. För många sektorer i samhället, exempelvis tung industri, är utsläppen framförallt direkta (scope 1 och 2) vilket gör det enklare att mäta verksamhetens egna utsläpp och att sätta mål. Det finns dock stora företag i andra sektorer som också har betydande indirekta utsläpp i sina leverantörskedjor (scope 3). För mindre företag är tillgängligheten till data och kunskap om klimateffekter mer begränsad vilket gör att bankerna behöver bistå sina kunder i utvecklingen mot att mäta och följa sin klimatpåverkan.
- 2. Klassificera vad som är hållbart för övriga sektorer i ekonomin, det vill säga bankkunderna.** Bankbranschen arbetar med alla sektorer i samhället och behöver därför en förståelse för vilka investeringar som bidrar till att uppfylla Sveriges klimatmål. EU:s taxonomi planeras att bli central för hur bankers och investerares prioriteringar och prissättning styrs men mycket arbete återstår för att tolka och tillämpa taxonomin i sin kontext.

- 3. Integrera klimataspekter i hela bankens affärsverksamhet.** Klimataspekterna bör vara en del av alla affärsbeslut både vad avser kundens möjligheter och risker. Det bör därför klargöras att klimat är en naturlig aspekt i investeringsbeslut, kreditbedömning, beslut om val av motparter, beslut om underleverantörer och parter i olika gemensamma projekt. Den stora utmaningen för bankerna är att få tillräckligt med klimatdata för att göra robusta analyser. Bankerna behöver data för beslutsfattande, vid exempelvis investerings- och kreditanalyser, men idag saknas ofta klimatdata både från bankkunder och officiella klimatdata. Det är framförallt från mindre företag som data saknas då det är resurskrävande och komplicerat att ta fram. Dessutom saknas framåtblickande data och ofta är data över de indirekta utsläppen (scope 3) förknippad med osäkerhet då sådan data tenderar att vara estimat. Förutom data från bankkunder behöver bankerna även data som erhålls via myndigheter och andra aktörer. Där data saknas, eller inte går att ta fram, behöver bankerna, tillsammans med andra aktörer, konstruera schabloner för att göra en så robust analys som möjligt.

Även om klimataspekter blir framgångsrikt integrerat i bankernas kunderbjudande vilar ett stort ansvar på det politiska systemet att få samhället att ställa om. Då bankbranschens klimatpåverkan sker indirekt måste övriga sektorer både vilja och kunna ställa om för att Sveriges klimatmål ska nås. Bankerna kommer proaktivt att stödja andra sektorer omställningar med finansiering, rådgivning och med dialog samt ett nära samarbete för att tillsammans överkomma de barriärer som finns. Ytterst vilar dock ansvaret på det politiska systemet att via styrmedel, såsom korrekt global prissättning på utsläpp, skapa incitament för företag och hushåll att ställa om.

4. Bankernas åtaganden

Bankföreningens medlemmar vill bidra till att underlätta och påskynda klimatomställningen för att hantera de stora klimatutmaningar som samhället står inför och den påverkan som den finansiella sektorn har. Ytterst handlar arbetet om att integrera klimataspekter i hela bankens kunderbjudande och därmed stötta sina kunder att ställa om.

Bankföreningens medlemmar har identifierat ett antal konkreta åtaganden som de åtar sig att arbeta för. Dessa åtaganden kommer sammantaget göra att bankernas verksamhet står redo att erbjuda produkter och tjänster som stöttar kunderna i övergången till hållbara lösningar. Bankernas erbjudande skapar förutsättningar för företag och privatpersoner att finansiera investeringar och verksamheter som kan bidra till att Sverige når sina klimatpolitiska åtaganden.

Bankföreningen kommer att ansluta sig som stödande organisation till det internationellt erkända initiativet Principles for Responsible Banking, PRB, och uppmanar de medlemsbanker som ännu inte signerat avtalet att göra det samma, vilket tas upp i avsnitt 4.1. Därigenom åtar sig bankerna bland annat att genomföra klimatåtgärder för största möjliga klimatnytta och redovisa arbetet där målet är att bankens kunder ska bidra till att nå Parisavtalets mål. De gemensamma målen för bankernas arbete med klimatomställningen beskrivs utförligare i avsnitt 4.2.

För att kunna uppnå målen om netto-noll utsläpp behöver incitamenten och transparensen stärkas för att möjliggöra en effektiv fördelning av kapital och stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Kreditgivning och riskhanteringen kommer anpassas till att inkludera klimataspekter. Bankerna går därför bland annat före EU och startar arbetet med att beakta EU:s taxonomi i kreditgivningen. Bankerna åtar sig också att anpassa sin strategi och riskhantering genom att följa de globala TCFD-rekommendationerna (Task Force on Climate-related Financial Disclosures). Dessa åtaganden beskrivs i avsnitt 4.3.

För att underlätta att målen uppnås och kundnytta skapas, kommer två samarbetsområden för klimatarbete mellan bankerna att initieras via Bankföreningen för att tolka regelverk och underlätta inhämtning av klimatdata, vilka redogörs för i avsnitt 4.4.

För att säkerställa att branschen driver på klimatomställningen kommer Bankföreningen att årligen sammanställa bankbranschens klimatarbete, vilket beskrivs närmare i avsnitt 4.5. Bankföreningen kommer att summera bankernas klimatåtgärder för att illustrera hur hela sektorn rör sig i förhållande till klimatomställningen. Därigenom kommer förhoppningsvis målsättningarna att förstärkas och ytterligare områden identifieras och kommuniceras över tid. Allt i en strävan att stödja och driva på klimatomställningen i samhället.

För att bidra till att de övergripande klimatmålen nås ska bankbranschen samarbeta med andra aktörer (se avsnitt 4.6).

Till dessa gemensamma målsättningar har medlemsbankerna sedan länge egna målsättningar för sina klimatarbeten. Figuren på nästa sida beskriver hur denna klimatfärdplan sätter målen för bankerna gemensamt.

Målen och de gemensamma initiativen möjliggör för branschen att ställa om så att klimataspekter fullt ut kan integreras i bankernas kunderbjudanden. Branschen har ett stort arbete framför sig med att införa nya arbetssätt och uppfylla sina åtaganden för klimatet. I och med denna klimatfärdplan klargörs det att Bankföreningen och dess medlemmar är beredda att genomföra detta arbete.

4.1 Bankerna åtar sig att nå netto-noll utsläpp genom PRB

Principles for Responsible Banking (PRB) är ett existerande internationellt ramverk för banker vars klimatambitioner är ambitiösa och i linje med Parisavtalet och nationella klimatpolitiska ramverk enligt PRB:s första princip (exempelvis innebär detta i Sverige att klimatneutralitet ska uppnås senast år 2045). PRB är ett internationellt initiativ vilket underlättar efterlevnaden för de svenska banker som själva, eller vars kunder, verkar internationellt. Bankföreningen kommer att underteckna PRB och får därmed en ”supporter status” för att visa på vikten av arbetet med detta initiativ. Bankföreningen uppmanar de medlemmar som ännu inte undertecknat PRB att göra detsamma²⁴.

Flera av Bankföreningens medlemmar har redan börjat arbeta med åtagandena enligt PRB:s ramverk. Övriga banker har ett relativt större arbete med att genomföra åtagandena i PRB. Bankföreningen kommer att arbeta för att bistå och underlätta för individuella medlemmar att leva upp till åtaganden de anger inom ramen för PRB. Ett undertecknande av PRB, tillsammans med relevant svensk och europeisk lagstiftning, ger en tydlig ambition och målbild för bankbranschen.

Initiativet PRB bygger på sex principer för ett hållbart banksystem som bankerna åtar sig att följa. I ett första steg ska bankerna analysera både sin positiva och negativa väsentliga påverkan på människor och planeten. Därefter ska mål inom minst två områden sättas och införas. Bankföreningen rekommenderar att ett mål rör

Figur 7: Klimatfärdplanens åtaganden

1	Affärsverksamheten i linje med klimatmålet om netto-noll utsläpp år 2045 Bankföreningen och bankerna undertecknar Principles for Responsible Banking.		
2	1) 2021–2022: Bankerna identifierar sina egna mest betydande positiva och negativa effekter på samhället, ekonomin och miljö.		
	2) 2021–2024: Bankerna åtar sig att mäta koldioxidavtrycket i sina relevanta finansierings- och investeringsaktiviteter upp till scope 3.		
	3) 2023–2026: Bankerna säkerställer att strategier och målsättningar för den svenska verksamheten bidrar till att nå Sveriges beslutade mål om netto-noll utsläpp senast år 2045.		
3	Kreditgivningen inkluderar hållbarhetsaspekter Taxonomin beaktas i bankernas kreditgivning.	Klimatrelaterade risker och möjligheter tillämpas i strategi och riskhantering Riktlinjerna i TCFD implementeras.	
	Tolka regelverk Tolkar gemensamt regelverk, klimatrelaterade definitioner, standarder och initiativ.	Underlätta inhämtning av klimatdata Underlätta inhämtning och framtagande av schabloner och standards.	Samarbeta med andra aktörer Såsom offentlig sektor och näringslivet.

Principles for Responsible Banking (FN:s principer för ansvarsfull bankverksamhet)

SYFTE

PRB är ett ambitiöst initiativ som handlar om att öka och synliggöra den globala banksektorns bidrag till en hållbar utveckling.

- Avsikten är att säkerställa att deltagande banker är i linje med FN:s hållbarhetsmål, Parisavtalet och andra nationella och internationella klimatmål.
- Principerna utgör ramarna för ett hållbart banksystem och hjälper branschen att visa hur det ger ett positivt bidrag till samhället.

ORGANISATION OCH DELTAGANDE BANKER

- Principerna är framtagna av FN:s Miljöprogramms Finansinitiativ (UNEP FI) som är ett samarbete mellan FN och den globala finanssektorn.
- Mer än 200 banker har skrivit under initiativet.
- Alla stora nordiska banker har skrivit under avtalet.

KONKRETA ÅTAGANDEN

Initiativet innebär att bankerna ska öka sin positiva påverkan och minska sin negativa påverkan.

- Deltagande banker ska först identifiera var de har störst positiv och negativ påverkan på samhället. Utifrån resultatet av en sådan analys, och i samarbete med kunder och intressenter, ska man ta ställning till hur man på bästa sätt kan öka den egna positiva påverkan och minska den negativa.
- Bankerna åtar sig också att följa upp och rapportera deras hållbarhetsarbete på ett transparent sätt.
- Principerna är det enda ramverket för banker som gäller för hela verksamheten och ger vägledning på strategisk nivå, portfölj- och transaktionsnivå inom alla affärsområden.

Principerna

PRINCIPLE 1: ALIGNMENT

We will align our business strategy to be consistent with and contribute to individuals' needs and society's goals, as expressed in the Sustainable Development Goals, the Paris Climate Agreement and relevant national and regional frameworks.

PRINCIPLE 2: IMPACT & TARGET SETTING

We will continuously increase our positive impacts while reducing the negative impacts on, and managing the risks to, people and environment resulting from our activities, products and services. To this end, we will set and publish targets where we can have the most significant impacts.

PRINCIPLE 3: CLIENTS & CUSTOMERS

We will work responsibly with our clients and our customers to encourage sustainable practices and enable economic activities that create shared prosperity for current and future generations.

PRINCIPLE 4: STAKEHOLDERS

We will proactively and responsibly consult, engage and partner with relevant stakeholders to achieve society's goals.

PRINCIPLE 5: GOVERNANCE & CULTURE

We will implement our commitment to these Principles through effective governance and a culture of responsible banking.

PRINCIPLE 6: TRANSPARENCY & ACCOUNTABILITY

We will periodically review our individual and collective implementation of these Principles and be transparent about and accountable for our positive and negative impacts and our contribution to society's goals.

”Bankerna säkerställer att strategier och målsättningar för den svenska verksamheten bidrar till att nå Sveriges beslutade mål om netto-noll utsläpp senast år 2045.”

klimatet. Uppföljning ska rapporteras årligen i årsredovisningen (första rapporteringen sker 18 månader efter undertecknande) i en självskattningssmall. Vissa av uppgifterna ska revideras av tredje part. Varje banks rapportering av hur arbetet fortskrider ska publiceras och bidrar till den övergripande rapporten som publiceras av FN:s Miljöprogramms Finansinitiativ (UNEP-FI) vartannat år.

4.2 Delmål som leder till minskade utsläpp

Bankerna som undertecknar PRB åtar sig att, utöver att sätta en egen målsättning, identifiera nuvarande klimatpåverkan och att rapportera externt hur banken inför principerna för ett ansvarsfullt bankväsende. I tillägg ställer sig Bankföreningens medlemsbanker bakom Sveriges klimatmål. För att uppnå ambitionen i dessa åtaganden har följande delmål satts av föreningens medlemsbanker (de medlemmar som tidigt undertecknat PRB följer de mer ambitiösa uppsatta tidsramarna medan banker som ännu inte undertecknat följer en mer utsträckt tidsplan).

1. 2021–2022: Bankerna identifierar sina egna mest betydande positiva och negativa effekter på samhället, ekonomin och miljö inklusive klimatet. I enlighet med PRB, som täcker bankens kärnverksamheter, identifierar och publicerar bankerna en första bedömning av var de kan åstadkomma mest positiv effekt på klimatet och var de kan minska betydande negativa effekter. Detta omfattar bankernas direkta och indirekta påverkan på klimatutsläpp och investeringar för klimatomställningen, således även bankernas kunders agerande för att uppnå klimatmålen, inom ramen för tillgängliga data och schabloner.

2. 2021–2024: Bankerna åtar sig att mäta koldioxidavtrycket i sina relevanta finansierings- och investeringsaktiviteter, inom ramen för tillgängliga data och schabloner för direkta och indirekta utsläpp (scope 1–3). Bankföreningen rekommenderar att klimatmått utgår från internationella standarder och kommer att verka för att liknande mått används bankerna emellan för att underlätta mätbarhet och jämförelse. Det finns fördelar med att använda samma format på nordisk nivå och anpassning till framtida utveckling av internationella standarder av klimatmått kommer ske. Bankföreningen kommer att publicera branschens koldioxidavtryck på en aggregerad nivå varje år baserat på bankernas individuella hållbarhetsredovisning och i enlighet med PRB.

3. 2023–2026: Bankerna säkerställer att strategier och målsättningar för den svenska verksamheten bidrar till att nå Sveriges beslutade mål om netto-noll utsläpp senast år 2045. Varje bank ansvarar själv för att ta fram individuella delmål och åtgärder för att nå slutmålet, på så vis främjas konkurrens och hänsyn tas till bankernas olika profiler och förutsättningar. Utifrån bankernas klimatrapportering i enlighet med PRB kommer Bankföreningen att löpande sammanställa och redovisa sektorns gemensamma väg mot klimatmålen. Bankerna åtar sig att inom ramen för sin egen affärsverksamhet och därmed faktorer de styr över, såsom incitament, målstyrning av investeringar, rådgivning och innovativa finansieringslösningar bidra till förutsättningarna för att Sverige ska kunna nå vara netto-noll senast år 2045. Det förutsätter att näringsliv och övriga samhället delar bankernas strävan och ansträngningar för att målet ska bli en realitet.

4.3 Hållbarhetsaspekter beaktas i kreditgivningen och riskhanteringen

4.3.1 TAXONOMIN BEAKTAS I KREDITGIVNINGEN

För att kunna integrera hållbarhetsaspekter i kreditgivningen behövs både omfattande data och jämförelsenivåer för olika sektorer att styra mot. EU:s taxonomi betraktas som en viktig byggsten för nuvarande och framtida åtgärder för hållbar finansiering och förväntas bli vägledande för EU:s arbete med att styra kapitalflöden. De svenska bankerna har därför som målsättning att i förväg börja beakta EU:s taxonomi i kreditgivningen. EU:s taxonomi har störst fokus på värdepappersmarknaden men eftersom banker finansierar en stor del av sin kreditgivning genom att ge ut obligationer kommer prissättningen på värdepappersmarknaden föras vidare till slutkund. Oavsett låneprodukt till kund och hur denna finansieras av långgivaren kommer värdepappersmarknadens efterfrågan på investeringar i hållbara projekt att påverka långgivares intresse av att finansiera sådana projekt. Taxonomins priseffekter kommer på detta sätt att överföras från värdepappersmarknaden till kreditmarknaden. Bankerna vill därför ta aktiv del i detta och identifiera vilka investeringsprojekt som lever upp till kraven i taxonomi. Lärdomar kan bland annat dras från det pilotprojekt som UNEP-FI tillsammans med den europeiska bankföreningen (EBF) har tagit initiativ till där ett antal banker deltagit och undersökt möjligheterna att tillämpa taxomiregleringen

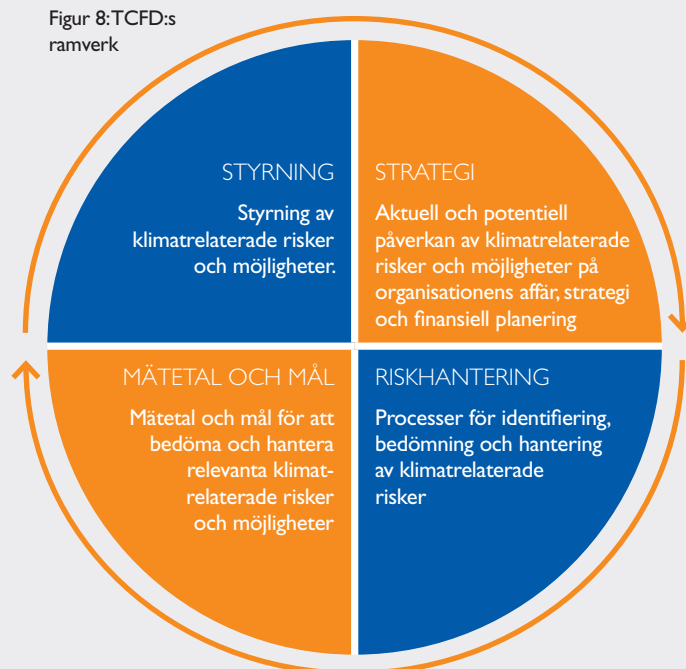
på sina kreditportföljer. UNEP-FI och EBF har inlett en fortsättning av projektet med hur taxonomin kan tillämpas på kreditportföljer. Bankföreningen kommer att delta i detta projekt.

Taxonomin är inte heltäckande och kommer därför att behöva kompletteras med svenska individuella målnivåer och databaser. Bankerna avser därför även samarbeta kring olika eventuella kompletteringsprojekt för att se till så att investeringar med positiva nettoeffekter för klimat och miljö ska kunna behandlas korrekt i kreditgivningen.

4.3.2 REKOMMENDATIONERNA I TCFD TILLÄMPAS I RISKHANTERINGEN

De svenska bankerna åtar sig att följa rekommendationerna från det globala initiativet Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD)²⁵. TCFD-rekommendationerna om klimatrelaterade upplysningar ska underlätta för aktörer på den finansiella marknaden att förstå såväl sina klimatrelaterade risker som möjligheter. Det syftar till att öka och harmonisera företagens klimatrelaterade finansiella rapportering till sina intressenter och leda till mer välgrundade beslut om investeringar och kreditgivning. TCFD presenterar rekommendationer för klimatrapportering på fyra huvudområden: ägarstyrning, strategi, riskhantering samt mätvärden och mål. I princip innebär det att företagen uppmanas att genomlys hela sin affärsverksamhet utifrån rekommendationerna. TCFD är idag frivilligt i EU men väntas att bli bindande lagstiftning. Flera av

Figur 8:TCFD:s ramverk

de svenska bankerna har redan uttalat sitt stöd för TCFD:s rekommendationer och påbörjat sitt arbete med att integrera de i sin rapportering och i sina strategiska beslut och riskhantering.

Bankföreningens medlemmar vill därför redan nu förbereda sig för kommande lagstiftning och så snart som möjligt följa TCFD:s rekommendationer i sin rapportering och i sin riskhantering.

4.4 Gemensamma ramverk

För att uppnå bankbranschens mål och åtaganden inom klimatområdet har två viktiga områden identifierats där bankerna kan samarbeta inom Bankföreningen:

- 1) tolka regelverk och
- 2) underlätta inhämtning av klimatdata.

Åtgärderna är viktiga för att skapa fungerande ramverk kring bankbranschens klimatarbete. Ambitionen är att områdena för klimatarbete ska ha så bred geografisk täckning som möjligt, i vissa fall på EU-nivå, i andra fall inom Norden eller Sverige. Strukturen för samarbetena kom-

mer att utvecklas mellan bankerna och Bankföreningen för att skapa så effektiva samarbetsformer som möjligt för respektive område.

IDENTIFIERING AV SAMARBETSOMRÅDEN

Syftet med att sjösätta samarbeten inom klimatområdet är att underlätta för kunderna att påskynda klimatomställningen. Sedan tidigare finns det exempel på samarbeten inom andra områden som bankgirot, Svenska Institutet mot penningtvätt, SIMPT, Invidem (bidrar till bankernas arbete att uppfylla penningtvättsregelverket gällande Know Your Customer, KYC), BankID och Swish.

För att utforma de gemensamma arbetsområdena som föreslås i denna klimatfärdplan har ett antal behov, som svarar mot utmaningarna som beskrivits i kapitel tre, identifierats. Dessa behov är:

- Transparens om klimatets inverkan på egna respektive kundernas verksamheter, vilket kommer att kräva insamlande av klimatdata. Bankerna arbetar redan aktivt med hållbarhet men behöver samla in klimatdata. Dessutom behöver bankerna hantera det stora antalet nya internationella klimatregleringar och initiativ, bygga upp kunskap kopplat till klimatfrågor och samarbeta med andra aktörer för att hantera regleringar och styrmedel inom klimatområdet.
- Samarbeten gör den totala arbetsinsatsen mer effektiv, vilket gör att bankerna kan införa nya lösningar snabbare och bättre. Bankbranschen bör med gemensam kraft samordna klimatarbetet med andra organisationer och experter (till exempel myndigheter, andra branschorganisationer, internationella organ och hållbarhetsexperter) där det är relevant. Samarbetena kommer att utgå från en svensk kontext men ha ett internationellt perspektiv då flera banker och deras kunder ofta verkar internationellt.
- Bankerna kommer bara att samarbeta inom områden där konkurrensen bibehålls och där det finns ett mervärde av att klimatomställningen underlättas, genomförs snabbare och/eller effektivare. Samarbeten som genomförs får inte hämma konkurrensen mellan bankerna, inte bara ur en juridisk utan också ur en affärsrelaterad synvinkel. Dessutom ska samarbeten bygga på åtaganden och arbete som redan gjorts – det är viktigt att inte "återuppfinna" initiativ som banker redan undertecknat eller skapa parallella insatser som redan utvecklas någon annanstans.

Det finns flera exempel på tidigare framgångsrika samarbeten mellan bankerna

- Bankerna har identifierat ett behov men en enskild bank har inte kunnat lösa behovet på egen hand
- Samarbetet har inte hämmat konkurrensen, utan har bidragit till effektiviseringar
- Samarbetsområdet är utanför bankernas konkurrerensområde (till exempel penningtvätt)
- Grundtanken har varit att skapa standarder och gemensamma definitioner (till exempel bankgirot eller bankomat)
- Produktutvecklingen har gynnats av att flera banker arbetat tillsammans för att utveckla produkten (till exempel Bankomat, Swish)
- Produkten (till exempel Swish) har förenklats banktjänster för slutkunder

* Invidem bildades av sex nordiska banker för att skapa en gemensam standard och plattform för Know Your Customer-information (KYC)

Områdena för bankernas samarbete inom klimatområdet för att svara mot dessa behov beskrivs nedan.

4.4.1 TOLKA REGELVERK

För att bankerna ska kunna anpassa sina kunderbjudanden utefter kundernas klimatpåverkan behövs fungerande ramverk och enhetlig tolkning av redovisningskrav. Färdplanens åtaganden, om att både sätta mål utifrån PRB och beakta taxonomin i kreditgivningen respektive följa TCFD:s rekommendationer, kräver omfattande implementeringsarbete. Det samma gäller olika regelverk från EU och EBA. Figur 9 och 10 nedan visar när olika regleringar har antagits eller kommer att antas, som senare kommer att behöva vara införda i de svenska bankerna.

Respektive bransch kommer att behöva bedöma hur EU:s taxonomi ska tolkas i ett svenskt sammanhang. Här kan bankerna vara delaktiga i arbetet som en av beställarna och föra en dialog med respektive bransch.

Istället för att varje bank tolkar innebörden av regleringarna och initiativen individuellt finns det ett värde för kunder och motparter av att bankerna gemensamt följer utvecklingen via Bankföreningen och fortsatt svarar på remisser kring utformandet av nya regelverk och hur dessa ska genomföras i Sverige. Konkurrensen bankerna emellan kommer inte att hämmas av en gemensam tolkning. Det kommer istället att skapa en gemensam marknad och underlätta för kunderna som ska rapportera till bankerna.

Figur 9: Tidplan för EU:s hållbarhetsrapportering och offentliggörande

Figur 10: Tidplan för EU:s riskhantering och tillsyn avseende hållbarhet

TOLKNING AV REGELVERK, ENHETLIGA DEFINITIONER OCH GEMENSAMMA SCHABLONER

Detta kan underlätta för bankerna att förtydliga övergripande klimatmål till mer konkreta handlingsplaner för olika verksamhetsområden och gemensamma arbeten där en existerande tydlig internationell standard redan finns på plats. Det här skapar transparens och gör data mer jämförbar. Konkret handlar det om tre delar.

- **Tolkning och tillämpning av regelverk:** Tolkning av hur internationella klimatrelaterade initiativ och bindande regelverk ska tillämpas i den svenska kontexten, såsom EU:s taxonomi, NFRD och TCFD. Transparens och trovärdighet skapas för bankbranschen samtidigt som klimatrelaterade data blir jämförbara mellan bankerna. Dessa tolkningar ska tydliggöra hur bankerna kan tillämpa taxonomin i verksamheten. Detta arbete kommer innebära att tolka frågor såsom ”hur ska taxonomins specifika mål uttolkas i Sverige?” Arbetet kommer ske i samarbete med relevanta myndigheter²⁶ och branscher.
- **Enhetliga definitioner:** För ett par år sedan gjorde bankernas fondbolag ett gediget gemensamt arbete med att definiera grönt sparande i form av fonder och annan kapitalförvaltning. Nu behöver ett liknande arbete göras inom kreditgivning. För tillfället har bankerna olika definitioner av gröna produkter, vilket gör att det blir svårt för kunder att jämföra.

Ett gemensamt arbete via Bankföreningen, som bygger vidare på existerande internationella definitioner, marknadsstandarder och kommande reglering på EU-området, för att definiera gröna produkter skulle skapa en enhetlig spelplan. På detta sätt konkurrerar inte bankerna om olika definitioner av vad som är grönt utan om villkor och kvalitet i de gröna produkterna. Bankföreningen kommer att ansvara för att driva samarbetet kring att tolka standarder och definitioner för ”gröna” produkter och tjänster där det inte redan finns en tydlig definition eller där det behövs en översättning till en svensk kontext. Arbetet kan bygga på existerande definitioner från internationella initiativ, regelverk såsom EU:s taxonomi samt bankernas tidigare arbete. Ett sådant projekt skulle kunna vara att samarbeta kring att definiera gröna bolån.

- **Gemensamma schabloner för Sverige:** Arbetet med att ta fram gemensamma schabloner bör genomföras tillsammans med relevanta branschorganisationer och myndigheter. En utmaning med att väga in klimat i beslutsfattande när det gäller krediter är brist på klimatdata, framförallt från mindre och medelstora företag. Schabloner behöver användas för att beräkna klimateffekter och förbättringar över tid för dessa mindre bolag. För att bankernas klimatarbete ska bli jämförbart och minska den administrativa bördan för företagskunderna bör gemensamma schabloner för klimatdata tas fram via Bankföreningen.

”För att bankerna ska kunna anpassa sina kunderbudanden utefter kundernas klimatpåverkan behövs fungerande ramverk och enhetlig tolkning av redovisningskrav.”

4.4.2 UNDERLÄTTA INHÄMTNING AV KLIMATDATA

Data och information behövs för beslutsfattande inom bankerna, vid exempelvis kreditbeslut, men idag saknas ofta klimatdata både från bankkunder och officiella myndigheter. Dessutom efterfrågar bankerna olika klimatdata från bankkunderna vilket gör det resurskrävande för kunderna att ta fram data om de har flera banker eller byter bank. För att lösa detta föreslås två åtaganden: underlätta inhämtning av klimatdata från kunder respektive myndigheter.

- **Underlätta inhämtning av regulatorisk klimatdata från kunder:** Utgå från resultatet från arbetet med att finna gemensamma standarder och schabloner. Bankföreningens roll kan exempelvis vara att utreda metoder för hur informationen samlas in från små och medelstora företag (SME), standardisera formulär eller ta fram andra metoder för att underlätta arbetet och öka kundnyttan.
- **Underlätta inhämtning av klimatdata från myndigheter:** Bankföreningen kommer löpande identifiera vilken information bankerna kan behöva från myndigheter. Utifrån behovsbilden ställer Bankföreningen frågan till myndigheterna inom ramen för rådande lagstiftning, såsom banksekretessfrågor. Genom att bankerna gemensamt efterfrågar data från myndigheter²⁷ effektiviseras datainsamlingen och en högre kvalitet i analyserna uppnås.

4.5 Summering av branschens arbete

Bankföreningen ska sammanställa och summera hur branschen lyckas med de gemensamma målen. Det kommer även att sammanfattas hur övriga gemensamma åtaganden framskrider. Bankernas egna målsättningar och dess måluppfyllelse kommer bankerna själva att återrapportera. Processen för att nå de gemensamma klimatmålen för Bankföreningens medlemmar består i huvudsak av följande tre områden.

- **Sammanställa relevanta klimatmått och tidpunkter för redovisning och uppföljning:** I enlighet med PRB kommer bankerna att inom minst två områden sätta mål inom hållbarhetsområdet, att följa upp genomförandet och publicera rapporter. För Bankföreningens medlemmar rekommenderas att ett av de valda områdena ska vara klimat. Bankföreningen rekommenderar att klimatmåten utgår från internationella standarder och kommer att verka för att liknande mått används bankerna emellan för att underlätta jämförelse. Bankföreningen kommer att publicera utsläppsdata enligt de centrala

utsläppsområdena (scope 1–3) i enlighet med växthusgasprotokollet (Greenhouse Gas Protocol) på aggregerad nivå för hela medlemskretsen. Bankerna kommer att publicera sina egna klimat- och hållbarhetsmått individuellt.

- **Ärligen summera framsteg med handlingsplanerna enligt PRB:** Bankföreningen kommer att stödja bankernas arbete med att utforma handlingsplaner för den svenska bankbranschen baserat på PRB:s riktlinjer för rapportering. I tillägg till rapporteringskraven för PRB kommer bankerna med jämna mellanrum att presentera sina framsteg gentemot handlingsplanerna. Bankföreningen kommer att skapa en struktur för återrapportering av den totala effekten av handlingsplanerna och årligen sammanfatta branschens bidrag till klimatmålen.
- **Driva gemensamma klimatsamarbeten:** Bankföreningen kommer att initiera och driva de föreslagna områdena för gemensamma klimatsamarbeten; tolka regelverk och underlätta inhämtning av klimatdata. Resultaten från dessa samarbeten kommer årligen att utvärderas och utvecklas baserat på utvärderingen.

4.6 Gemensamma samarbeten med andra aktörer

Bankbranschen kommer att agera för att understödja klimatomställningen och i det arbetet behövs en konstruktiv dialog med andra aktörer. Enligt en rapport från Klimatpolitiska rådet (2021) som utvärderar om regeringens samlade politik är förenlig med de klimatmål som riksdagen och regeringen har beslutat om, minskar inte utsläppen i den takt som behövs, istället efterfrågas omfattande investeringar. Exempelvis skriver rådet att "Klimatpolitiska rådet har tidigare pekat på att det finns goda tekniska och ekonomiska möjligheter att minska utsläppen till nollutsläpp till 2045, men det kräver att nödvändiga investeringar sker i rätt tid" samt att "Flera betydande hinder kvarstår dock och flera av dem gäller sektorövergripande utmaningar kring behovet av utbyggda och moderniserade elnät, ny infrastruktur och rätt förutsättningar för fossilfri vätgas liksom kortare ledtider för miljötillstånd. Dessa hinder är nödvändiga att undanröja för att industrins omställning mot nollutsläpp ska kunna ske snabbt nog²⁸."

Bankbranschen har den unika rollen att vara involverad i alla andra sektorer i samhället och har därför insikter och en roll att spela i genomförandet av klimatomställningen. Istället för att bankerna enskilt samtalar med andra aktörer blir det kraftfullare och mer koordinerat om ett enat budskap förs fram där ett flertal banker är involverade. Bankföreningen avser därför att samarbeta med en rad aktörer.

- **Gemensam dialog med lagstiftare:** Bankbranschen kan identifiera behovet av nya regleringar i form av nya styrmedel eller undanröjande av hinder hos branscher som bankerna finansierar för att klimatomställningen ska ske snabbare. Ett sådant exempel där bankerna kan hjälpa lagstiftaren är i arbetet att utveckla en brun taxonomi. EU-kommissionens tekniska expertgrupp (TEG) har själva konstaterat att taxonomin är fullt utbyggd först när även en brun klassificering är inkluderad²⁹. I den antagna Taxonomin ingick därför ett uppdrag till en ny expertgrupp, EU Sustainable Finance Platform³⁰, som tillsattes hösten 2020, att bland annat presentera ett förslag angående en möjlig brun taxonomi vilket är planerat att presenteras under 2021. En kompletterande brun taxonomi kan vara till nytta för att finansiera klimatomställningen om den är rätt utformad.
- **Gemensamt arbete med näringslivet:** Bankerna arbetar redan i dag tillsammans med näringslivet och branschföreningar för att hjälpa olika sektorer att nå sina respektive mål och genomföra sina klimatfärdplaner. Bankföreningen vill bidra till att underlätta

för fler sådana samarbeten. Exempel på sådana samarbeten kan vara runt scenarion för riskhantering som bankerna använder, identifiera lösningar på finansieringsbehov och att skapa en gemensam syn av vad som räknas som grönt i framtiden. En dialog med näringslivet kan även stödja andra klimatsamarbeten som till exempel efterfrågan av klimatdata från myndigheter och företag. Genom att se över klimatfärdplaner och deras samlade klimatnytta kan bankerna svara på vad de kan finansiera och om regleringar utgör ett hinder för någon finansiering.

Sammanfattningsvis vill bankerna med de mål och åtgärder som föreslagits i denna klimatfärdplan bidra till en bättre och mer hållbar framtid. Bankföreningen och dess medlemmar ser fram emot att tillsammans med lagstiftare och näringsliv driva klimatomställningen framåt som anges i denna och övriga branschers klimatfärdplaner.

Fotnoter

¹ Det förutsätter att näringsliv och övriga samhället delar bankernas strävan och ansträngningar för att målet ska bli en realitet.

² UNEP uppskattade i sin rapport 2019 att det krävs 35–40% minskning i växthusgasutsläpp till år 2030 för att nå målet om väl under 2 graders temperaturökning och 50% för 1,5 graders temperaturökning (UNEP, 2019). Nivån som utsläppen behöver minska till 2030 kvarstod i 2020 års rapport och utsläppsminskningen som skedde 2020 riskerar att vara en tillfällig effekt av covid-19-pandemin om inte återhämtningsstrategier inkluderar ett fokus på minskade växthusgasutsläpp (UNEP, 2020).

³ Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter, SOU 2007:60. Se även KLIMATOLOGI Nr 48/2017, Framtida havsnivåer i Sverige (SMHI, 2017).

⁴ Den globala koldioxidbudgeten är den begränsade totala mängd koldioxid som kan släppas ut till atmosfären för att klara ett visst temperaturmål (till exempel 1,5 gradersmålet).

⁵ Strandade tillgångar är tillgångar (till exempel en fabrik) som behöver tas ur bruk, eller dess värde skrivs ned, i förtid jämfört med dess förväntade ekonomiska livslängd.

⁶ OECD, "Mobilising Bond Markets for a Low-Carbon Transition", Green Finance and Investment (2017)

⁷ Statistikmyndigheten SCB, BNP från användningssidan (ENS2010), försörjningsbalans efter användning. År 1980 – 2018

⁸ Gilbert-d'Halluin A; Harrison P, Trucking into a greener future, 2018.

⁹ Material Economics, "Industrial Transformation 2050 – Pathways to Net-Zero Emissions from EU Heavy Industry" (2019).

¹⁰ Externalitet föreligger om en ekonomisk transaktion påverkar, den positiva eller negativa, nyttan för tredje part, till exempel miljön, utan att priset eller nyttan är en del av transaktionspriset.

¹¹ Se till exempel IMF World Economic Outlook, October 2020 och OECD (2018). Effective Carbon Rates 2018 och GSD (2020), Renewed, Recharged and Reinforced – urgent actions to harmonize and scale sustainable finance. Där uppskattas att år 2020 täcks 22% av globala utsläpp av ett koldioxidpris och av dessa är mindre än 5% prissatta på en nivå kompatibel med Parisavtalet.

¹² GHG Protocol har utvecklat en standard för att kategorisera utsläpp i 3 grupper: Scope 1, 2 och 3. Scope 1-utsläpp är direkta utsläpp från källor som ägs eller kontrolleras av företaget, scope 2-utsläpp är indirekta utsläpp från inköpt energi (men fortfarande utsläpp som företag har stor kontroll över) och scope-3 utsläpp är indirekta utsläpp, andra än scope 2, från källor som inte ägs eller kontrolleras direkt av företaget.

¹³ Bankbranschens direkta utsläpp från scope 1 och 2 är baserade på genomsnittliga direkta utsläpp per anställd för Handelsbanken, SEB, Nordea och Swedbank och sedan skalad för totala antalet anställda i bankbranschen i Sverige. Sveriges klimatpåverkande utsläpp (utsläpp av växthusgaser exklusive upptag av koldioxid) var 51,8 miljoner ton år 2018 enligt Naturvårdsverket.

¹⁴ Dagens Industri, "Di:s Klimatindex".

¹⁵ Baserad på årsredovisningar för år 2020 från SEB, Handelsbanken, Swedbank och Nordea.

¹⁶ Danske Bank, DNB, Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank.

¹⁷ IIF, The Taskforce on Scaling Voluntary Carbon Markets, "Private Sector Voluntary Carbon Markets Taskforce Established to Help Meet Climate Goals" (2020).

¹⁸ Partnership for Carbon Accounting (PCAF)

¹⁹ Disclosure-förordningen antogs i december 2019 och ska tillämpas från 10 mars 2021, EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/2088 av den 27 november 2019 om hållbarhetsrelaterade upplysningar som ska lämnas inom den finansiella tjänstesektorn.

²⁰ CDP, "Five global organisations, whose frameworks, standards and platforms guide the majority of sustainability and integrated reporting, announce a shared vision of what is needed for progress towards comprehensive corporate reporting – and the intent to work together to achieve it." (2020).

²¹ Med ryktesrisk avses en risk som kan antas leda till ett minskat förtroende för banken och i förlängningen ekonomisk skada för banken. Det kan ske genom att till exempel bankens aktiekurs sjunker eller att banken förlorar kunder. Ryktesrisken kan också medföra att bankens finansiering blir dyrare, och i värsta fall kan banken få svårt att finansiera sig på marknaden. Ryktesrisken måste banken hantera inom sitt riskhanteringssystem på samma sätt som alla andra risker som dess rörelse är förknippad med.

²² Se exempelvis Riksbanken, "Ekonomiska Kommentarer - Havsnivåhöjning till följd av global uppvärmning innebär ökade risker för bostäder" (2020) och Riksbanken, "Så kan Riksbanken bidra till klimatpolitiken" (2020).

²³ I EU:s taxonomiförordning som beslutades den 18 juni 2020 delegeras det till kommissionen att anta delegerade akter med tekniska granskningskriterier för att avgöra vad som krävs för att en verksamhet ska ge ett väsentligt bidrag till något av de sex miljömålen. Kriterierna antas inte en gång för alla, utan de ska ses över med vissa tidsintervall.

²⁴ Endast finansiella institutioner kan bli "signatories" av PRB. Supporter status innebär en roll att organisationen åtar sig att sprida information om initiativet i sin medlemskrets, uppmuntra banker att ansluta sig samt ge stöd när initiativet ska införas hos de banker som ansluter sig.

²⁵ TCFD recommendations on climate-related financial disclosures

²⁶ Till exempel Finansinspektionen, Boverket, Energimyndigheten och Transportstyrelsen.

²⁷ Exempelvis SCB, SMHI och Boverket. Ett exempel är att Boverket kan ta fram data och modell som förenklar bankernas analys kring byggnaders faktiska energieffektivitet i förhållande till det genomsnittliga beståndet i Sverige.

²⁸ Klimatpolitiska rådets rapport, 2021. Sid 67–68.

²⁹ EU Technical Expert Group on Sustainable Finance, "Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance" (2020).

³⁰ European Commission, "Platform on sustainable finance"

Referenser

- Bankföreningen (2020), Bankerna i Sverige, https://www.swedishbankers.se/media/4616/1407-sbf-bankerna-i-sverige_2019_se04.pdf
- Boston Consulting Group (2018), *Climate Paths for Germany*
- EU Commission (2020) *Identifying Europe's recovery needs*
- EU Commission (2019), *The European Green Deal*
- European Commission, *EU Sustainable Finance platform*, https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-platform_en sustainable finance
- EU Technical Expert Group on Sustainable Finance (2020), *Taxonomy: Final report of the Technical Expert Group on Sustainable Finance*, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy_en.pdf
- European Commission (2021), *Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD* https://ec.europa.eu/finance/docs/law/210421-proposal-corporate-sustainability-reporting_en.pdf
- Gilbert-d'Halluin A; Harrison P (2018), *Trucking into a greener future*
- GISD (2020), *Renewed, Recharged and Reinforced – urgent actions to harmonize and scale sustainable finance*, https://www.un.org/development/desa/financing/sites/www.un.org.development.desa.financing/files/2020-08/Renewed%2C%20Recharged%20and%20Reinforced%20%28GISD%202020%29_vF.pdf
- IMF (2020), *World Economic Outlook*. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/09/30/world-economic-outlook-october-2020#Chapter%203>
- Klimatpolitiska rådet (2021), *Årsrapport 2021* <https://www.klimatpolitiskaradet.se/wp-content/uploads/2021/03/klimatpolitiskaradetrapport2021.pdf>
- Material Economics (2019), *Industrial Transformation 2050 – Pathways to Net-Zero Emissions from EU Heavy Industry*
- Naturvårdsverket, *Territoriella utsläpp och upptag av växthusgaser*, <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Statistik-A-O/Vaxthusgaser-territoriella-utslapp-och-upptag/>
- Network for Greening the Financial System (2019), *A call for action Climate change as a source of financial risk*
- OECD (2017), *Mobilising Bond Markets for a Low-Carbon Transition*, <https://dx.doi.org/10.1787/9789264272323-en>
- OECD (2018), *Effective Carbon Rates 2018*
- Principles for Responsible Banking, <https://www.unepfi.org/banking/bankingprinciples/>
- Regeringskansliet, *Det klimatpolitiska ramverket*, <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/det-klimatpolitiska-ramverket/>
- SMHI (2018) *Så högt kan havet stiga i dagens och framtidens klimat* <https://www.smhi.se/nyhetsarkiv/sa-hogt-kan-havet-stiga-i-dagens-och-framtidens-klimat-1.129782>
- Task force on climate related disclosures, <https://www.fsb-tcfd.org/>
- United Nations Environment Programme, UNEP, *Emissions Gap Report (2019)* <https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report-2019>
- World Intellectual Property Organization (2020), *Global Innovation Index 2020 – Who Will Finance Innovation?*, https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf

Svenska
Bankföreningen
Swedish Bankers' Association

Telefon: +46 (0)8-453 44 00
E-post: info@swedishbankers.se
www.swedishbankers.se